КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет сходознавства

Кафедра китайської філології

Кваліфікаційна робота з філології на тему:

СТРУКТУРА, СЕМАНТИКА І ФУНКЦІЮНУВАННЯ КОЛОРОНІМІВ У СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ «СОН У ЧЕРВОНОМУ ТЕРЕМІ» ЦАО СЮЕЦИНЯ

Студентки групи МПкит58-21
факультету східної і слов'янської
філології
заочної форми навчання :
Східна філологія:
китайська мова і література, переклад,
методика навчання
спеціальність:035 Філологія
східні мови та літератури (переклад
включно), перша - китайська
Зубань Тетяни Олександрівни
Науковий керівник:
д. філ. наук, проф. Валігура О.Р.

Допущена до захисту

«___»_____року

Завідувач кафедри

_____*Любимова Ю. С.*

Національна шкала ____

Кількість балів ____

Оцінка ЄКТС ____

Київ – 2022

ЗМІСТ

ВСТУП……4

РОЗДІЛ 1 ТЕОРИТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОЛОРОНІМІВ У СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ ……..……..9

1.1. Поняття кольору……9

1.2. Символізм кольору……...14

1.3. Поняття кольору в лінгвістиці……...…….18

1.4. Виділення основних колоронімів у китайській мові…..……22

Висновок до розділу 1……...25

РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ КОЛОРОНІМІВ У КИТАЙСЬКІЙ МОВІ…….....27

2.1. Семантичні особливості використання колоронімів «червоний» та «жовтий»……28

2.2. Семантичні особливості використання колоронімів «білий» та «чорний»……39

2.3. Семантичні особливості використання колоронімів «зелений», «синій» та «фіолетовий»……...44

Висновок до розділу 2……52

РОЗДІЛ 3 СЕМАНТИКА КОЛОРОНІМІВ НА ПРИКЛАДІ ГОЛОВНИХ ГЕРОЇВ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ «СОН У ЧЕРВОНОМУ ТЕРЕМІ» ЦАО СЮЕЦИНЯ……53

3.1. Семантика та використання колоронімів в хужожньому творі «Сон у червоному теремі» Цао Сюеціня…….……54

3.2. Співвідношення колоративної лексики з образом героя художнього твору «Сон у червоному теремі» Цзя Баоюя……59

3.3. Співвідношення колоративної лексики з образом героїні художнього твору «Сон у червоному теремі» Лін Дайюй……66

3.4. Співвідношення колоративної лексики з образом героїні художнього твору «Сон у червоному теремі» Сюе Баочхай……70

Висновок до розділу 3……..73

ВИСНОВКИ……..75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ……77
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ДОВІДКОВОГО ХАРАКТЕРУ….....81
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЛЮСТРАТИВНОГО ХАРАКТЕРУ…….82
РЕЗЮМЕ…….....83

ВСТУП

Ми ніколи не замислюємося про те, що означає для нас колір. Наше життя сповнене кольорами, фарбами та відтінками, ми просто звикли, що кров – червона, небо – синє, земля – чорна, сонце – жовте, а трава – зелена. Водночас колір впливає на наш емоційний стан, настрій, самопочуття, наш життєвий простір і життя. Насправді це безпосередньо пов'язано з фізіологічним сприйняттям кольору. Недаремно ми любимо той чи інший колір і віддаємо йому перевагу при виборі одягу, навіть не підозрюючи, що він говорить нам про наш внутрішній світ, темперамент і характер.

Колір – це важлива частина сприйняття людиною зовнішній світ. Вплив кольору на людину здавна цікавив вчених з різних областей: філософії, історії, фізики, психології, філології та інших. Лексика, за допомогою якої виражаються колороніми, відрізняються більшою розмаїтністю, яка полягає в їх утворенні, асоціативних зв'язках, багатстві значень і стилістичних можливостях. Кожен колір для різних народів має свою символіку, значення, яке формувалося протягом довгих років розвитку тієї чи іншої культури.

Кожен колір по-своєму багатозначний, несе в собі якусь інформацію та здійснює вплив на емоційну сферу людини (синій, зелений заспокоюють, а червоний збуджує), на її поведінку, настрій та підсвідомість. За колірними уподобаннями можна навіть судити про темперамент, характер та психоемоційний стан особистості. За словами Н.К. Гея "Кожна кольорова пляма володіє певним емоційним змістом, який може бути використаним художником для передачі своїх відчуттів, переживань. Вона одночасно містить і "відгалужений" зміст, абстрагований від реальних предметів, і вказівку на реальні якості"

Колір — це відчуття, яке виникає в свідомості людини при дії на її органи зору електромагнітного випромінювання видимого діапазону спектру.

Призначення кольорів міняється залежно від роду мистецтв. Завдання кольору у малярстві й художній літературі принципово різні. У живописному

творі колір є носієм образотворчих якостей, завдяки світлотіні і кольору, людина зримо сприймає об'ємну форму, матеріал і просторове розміщення предметів, віддзеркалюючи в свідомості їх окремішні особливості. А в художньому — колір створює враження вірогідності, зримості об'єкту.

За допомогою барв, автор виражає своє відношення до подій, персонажів, колір може розкривати глибину сюжету і служити ключем до розуміння підтексту. Тобто, — як зазначає В.Кухаренко, — функції колірної деталі в тексті, є тотожними функціям художньої деталі як особливого стилістичного прийому: образотворчі, характеротворчі, уточнювальні.

У творі колір стає провідним елементом, який сприяє розкриттю основного задуму, певної функції виконуваної епізодом, який у свою чергу є невід’ємним в складному механізмі роману, що може існувати лише за наявності всіх елементарних частинок та художніх подробиць таких же важливих для проникнення в глибину оповіді, як і сама цілісність твору.

Актуальність нашої роботи полягає в постійно зростаючому інтересі до китайської класичної літератури і особливо до деталей роману «Сон у червоному теремі», які можуть дати повніше уявлення про життя і побут того часу. Цей роман – це один із найзначніших творів китайської літератури, у світовій синології цьому твору присвячено величезну кількість досліджень. Тому наше дослідження полягає у тому, щоб допомогти нам знайти подібності та відмінності вживання колоронімів у художньому творі "Сон у червоному теремі" Цао Сюециня, зрозуміти особливості культури народу, сприйняття ними навколишнього світу, а також встановити особливості перекладу колоронімів.

Метою дипломної роботи є дослідити структурні, лексико-семантичні та функційні особливості колоронімів у художньому творі «Сон у червоному теремі» Цао Сюециня.

Поставлена мета передбачає рішення таких **завдань**:

- ознайомитись з теоретичними джерелами з теми та визначити основні поняття;

- розглянути лексико-семантичні особливості колоронімів китайської мови

- розглянути символіку колороніміву художньому творі "Сон у червоному теремі" Цао Сюециня.

- дати аналіз образів героїв роману з точки зору використання кольоративної лексики в різних елементів одягу, взуття, прикрас та зачісок.

Об'єктом дослідження є колороніми китайської мови.

Предмет дослідження – лексико-семантичні і функційні особливості колоронімів у художньому творі "Сон у червоному теремі" Цао Сюециня.

Такі **методи** дослідження були використані під час нашої роботи:

о*писово-аналітичний метод* (проаналізували матеріали по темі колороніми, а також узагальнили результати попередніх лінгвістичних досліджень), *порівняльний метод* (за допомогою порівняння дослідили семантичні функції, які притаманні колоронімам у китайській мові), *контекстуально-інтерпретаційний метод* (виявили значення колоронімів, що використовуються в певній ситуації спілкування), *метод компонентного аналізу* (використали при розгляді семантичної структури колоронімів).

Матеріалом дослідження послугували 428 мовних одиниць китайської мови, що містять колороніми, які були вилучені зі художнього твору "Сон у червоному теремі" Цао Сюециня та зі словників китайської мови методом суцільної вибірки.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що вперше висвітленні структурні, лексико-семантичні та функційні особливості колоронімів у художньому творі "Сон у червоному теремі" Цао Сюециня.

Практичне значення.Висновки дослідження можуть бути використані як для теоретичної підготовки лінгвістів і краєзнавців, так і для професійної підготовки перекладачів.

Підручники китайської мови та уроки міжкультурної комунікації можна викладати з використанням матеріалів, розглянутих у нашій дипломній роботі.

Апробація результатівдослідження проводилася в Київському Національному Лінгвістичному Університеті на студентській науково-практичній відео-конференції «Adorbemperlinguas - До світу через мови!» 25 травня 2022. Тема доповіді: «Теоретичні засади дослідження колоронімів в сучасній лінгвістиці.»

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів і висновків до кожного з них, загального висновку, резюме та списку використаної літератури.

У **вступі** обґрунтовується вибір теми, встановлюється її важливість, мета, завдання, об’єкт і предмет дослідження, наукова унікальність дослідження, теоретичне і практичне значення дослідження.

У **першому розділі** розглядаються теоретичні основи вивчення колоронімів разом із широким описом кольору та ключових символічних значень колоронімів.

Семантичні характеристики відтінків білого,червоного, чорного, жовтого, зеленого, синього та фіолетового розглядаються у **другому розділі**.

Третій розділ присвячений унікальності вживання колоронімів на прикладі головних героїв художнього твору «Сон у червоному теремі» Цао Сюеціня.

У загальних висновках перелічено основні результати дослідження колоронімів та їх лексико-семантичних характеристик у художньому творі «Сон у червоному теремі» Цао Сюеціня.

Список використаних джерел складається із 71 позицій, з них 19 – іноземними мовами, джерел довідкового характеру(6 позицій), джерел ілюстративного матеріалу (3).

РОЗДІЛ 1 ТЕОРИТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОЛОРОНІМІВ У СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Все, навколо нас, має свій колір, народжуючись, ми бачимо світ: зорі, які виблискують золотим кольором, голубе небо, зелені дерева, жовті піски – ми не замислюємось чому саме так. Колір не тільки вказує нам на окрас того чи іншого предмета, а також допомагає нам описувати наші думки , емоції, почуття. Для початку розберемося, що в собі приховує поняття «колір», його особливості та вплив на людське життя, його сприйняття в різних галузях науки .

1.1 Поняття кольору

Для початку, необхідно зрозуміти, чому існує ідея явища «кольору». Феномен «колір», його визначення та характеристику вивчали та продовжують вивчати в різних галузях науки, а саме таких, як фізика, хімія, психологія, історія, лінгвістика та інші.

Ісаак Ньютон англійський фізик, математик, астроном та механік був першим вченим, який розклав білий колір за допомогою тригранної призми. Ньютон показав нам в своїй праці «Оптика або трактат про відображеннях, заломлення, згинання та кольори світла» гіпотезу про те, що світло - це потік матеріальних частинок, корпускул, що рухаються від джерела світла з великою швидкістю, яка і є швидкістю світла. Вивчаючи природу світла і кольору, Ньютон дійшов висновку, що постійні кольори природних тіл відбуваються через те, що деякі тіла відбивають одні промені, інші тіла другі промені - сильніше.

Кольорові порошки, як зауважив Ньютон, пригнічують і утримують дуже значну частину світла, яким вони висвітлюються. І вони стають кольоровими, відбиваючи найбільш рясно світло їхнього власного забарвлення. Ньютон провів аналогію між кольором і звуком, вважаючи, що обидва ці явища мають подібну природу, тож, ймовірно, передбачив відкриття електромагнітної природи звуку та світла. «Як звук дзвіночка, або

музичної струни, або інших тіл, що звучать, є не що інше, як рух, що коливається, і в повітрі від предмета поширюється не що інше, як цей рух, що викликає в почуття відчуття такого руху у формі звуку; так само і забарвлення предмета є не чим іншим як схильністю відбивати той чи інший сорт променів сильніше, ніж інші; в самих променях немає нічого іншого, крім схильності поширювати той чи інший рух у чуттєвість, в останньому ж з'являються відчуття цих рухів у формі квітів».

Цей висновок дав Ньютону підставу розташувати кольори, на які розкладалося денне світло, при проходженні через призму, по колу або кольоровому колу. Сім частин кола DE, EF, FG, GA, AB, BC, CD були пропорційні семи музичним тонам або інтервалам восьми звуків: соль, ля, фа, соль, ля, мі, фа, соль, що містяться в октаві (Ньютон, 1704, с. 95-96).

Першим запропонував класифікувати кольори за фізіологічним принципом став німецький вчений і поет Йоганн Вольфганг фон Гете, він розподілив усі кольори на дві групи: теплі (первинні, позитивні) та холодні (другорядні, негативні) (Іттен, 2017.с. 96). Гете в трактаті «Вчення про колір» зазначив, що кольори за фізичною природою поділяються на ахроматичні (чорний, білий, сірий) та хроматичні (червоний, жовтий, оранжевий, зелений, синій, блакитний, фіолетовий). Ахроматичні - різняться за яскравістю, хроматичні ж за яскравістю, насиченістю та тоном. Білий складається з поєднання всіх кольорів веселки, яких не можна розкласти в призмі (Гете, 1957 с.357).

Відкриття Ньютона були присвячені фізичній природі світла і кольору, їх природним властивостям, що мають певну сталість незалежно від нюансів, що виникають при їх сприйнятті конкретною людиною (Ньютон, 1704, с. 42). Саме тому Гете рішуче відкидав цю теорію, створивши своє «Вчення про колір». Досліджуючи кольори, Гете намагався прислухатися не тільки до аргументів свого розуму, але й до емоційного відчуття, яке в ньому народжував колір. Відповідно до Гете, «всяке, на що дивишся

перетворюється на розгляд, всякий розгляд — у роздум, всякий роздум — у зв'язування, і тому можна сказати, що з кожному уважному погляді, кинутому на світ, ми вже теоретизуємо» .

Отже, елементарний акт зорового сприйняття безпосередньо пов'язані з розумової діяльністю. Щодо сприйняття кольору, то за допомогою його почуття зору відкривається вся природа. Око не бачить форми, а лише світло; темрява та колір разом є тим, чим відрізняється для ока предмет від предмета та частини предмета один від одного. Око і світло, для Гете, мають безпосередню спорідненість, і око зобов'язане своїм існуванням світла. Це становить основу концепції Гете, згідно з якою, в оці перебуває світло, що спочиває, яке збуджується при найменшій причині зсередини і зовні. Колір, як визначив його Гете, є елементарне явище природи, яке розкривається почуттю зору, виявляється, подібно до всіх інших, у поділі та протилежності, змішуванні та поєднанні, передачі та розподілі тощо, і в цих формулах природи найкраще може бути споглядаємо і зрозуміло. У своєму навчанні Гете розглядає кольори в трьох аспектах: фізіологічні кольори, які належать оку і засновані на його дії та протидії; фізичні кольори, які виявлені у безбарвних середовищах або за допомогою них; та хімічні кольори, як властиві самим предметам. Фізіологічні кольори утворюють основу вчення Гете. У задоволенні та незадоволенні при сприйнятті кольору Гете бачив особливість сітківки ока, яка може перебувати у двох опозиційних станах. «Око вимагає зміни своїх станів, що найпростіше здійснюється при переході від темного до світлого і навпаки. Око не може і хоче залишати без зміни специфічний стан від об'єкта. Воно примушується до свого роду опозиції, яка, протиставляючи крайнє крайньому, середньому середнє, зараз поєднує протилежне як у послідовності, і одночасності й у тому місці прагне цілісності». Естетичне задоволення при спогляданні кольору, бере свій початок із фізіологічних особливостей сітківки. Сприймаючи колір, око шукає йому опозицію і отримує насолоду від цілісності, що виникає при цьому: «Можливо, то виняткове задоволення при спогляданні світлотіні

незабарвлених картин виникає з одночасного сприйняття цілого» (Гете, 1957, с. 269-270).

Згідно з теорією художника В. Кандинського, викладеної в книзі «Про духовне у мистецтві», кожен колір має приховану динаміку, яку сприймає глядач (Кандинський, 1992, с. 109).

Живописець – колорист А. Матісс написав кілька статей про свою творчість. Виходячи з його спостережень, колір набуває своєї повної сили і виразності лише в сусідстві з іншими кольорами, вступаючи з ними у певні відносини (Матісс, 2001, с. 640).

Видатний український художник Казимир Малевич у своїх маніфестах, деклараціях та статтях обґрунтовує, що з погляду взаємовідносин кольору та форми, напрямок свого живопису, а саме супрематизм. Кольори, з яких Малевич особливо виділив червоний, білий і чорний, виражають особливе відчуття сил, енергій, що розвиваються у психофізіологічних сферах людського існування.

На сприйняття кольору взагалі, і у творах образотворчого мистецтва, зокрема, впливає сформована протягом століть у різних культурах, колірна символіка.

Поряд з цим, процес сприйняття кольору може розглядатися не тільки з позиції філософії та естетики, але і з природничої точки зору, згідно з якою, процес сприйняття кольору постає як акт отримання об'єктивної інформації із зовнішнього середовища, без урахування психофізіологічних особливостей глядача (Малевич, 2003, с. 576)

У 18 столітті Михайло Васильович Ломоносов, досліджуючи проблеми колірних явищ, робить ряд важливих відкриттів, які не набули широкої популярності. Він виявив, що світло складають, як би три ефіри, які витікають від сонця і тіл, що світяться, подібно до річки.

Ефіри володіють трьома типами руху, які він назвав безперервним, хибним і коловратним. Ефірні потоки становлять три типи частинок різних розмірів. З них соляні частинки складають ефір червоного, ртутні - жовтого,

сірчані - блакитного кольору. Інші кольори утворюються змішуванням червоного, жовтого та блакитного. Ефірні частинки зчіплюються з відповідними частинками на поверхні предметів і змушують їх коливатися з тією чи іншою інтенсивністю. Частина руху, таким чином, передається, а рух, що залишився, визначає видимий нами колір. Якщо поверхня предмета поглинула коловратний або обертовий рух ефірних частинок — око бачить чорний колір.

Так Ломоносов відкрив фізико-хімічну природу кольору. Згідно з цією теорією, температура впливає на інтенсивність фарби, що він довів на досвіді.

Око людини сприймає колір завдяки тому, що рух ефірних частинок, не поглинений предметом, виробляє відповідний рух на дні ока. Як бачимо, Ломоносов виявив динамічну природу кольору, яка, мабуть, неспроможна сприйматися людиною (Ломоносов, 1952, с. 129).

Колір це не тільки візуальне зображення предметів, але й зв'язок , який пов'язаний з унікальністю очей, щоб розуміти навколишній світ, тому дати визначення кольору, не так то просто. Слід підкреслити, що за допомогою людського ока та його здатностівідчувати кольори, людина сприймає до 90% інформації (Іонов ,2018, С. 7-11).

Однією з основних функцій мови є передача зорової інформації, яка є результатом сприйняття навколишнього світу. Відомо, що більшість інформації про світ, яку познає людина, є у живому споглядані (Кочерган, 1999,с 288).

Феномен кольору – є предметом багатьох наук та мистецтв. Однак поняття «колір» не є загальним поняттям, який використовується в різних науках. Основою для виникнення назв «кольоратив», «кольористична лексика» стали терміни «колір», «кольорит», використані в живописі. Зокрема, термін «кольорит» містить у собі значення цілісного, сукупного взаємозв'язку кольорів для впливу на емоційно-чуттєву сферу пізнання людиною світу (Закович, Зязюн, 2004с. 567)

Колір - це властивість матеріального світу, який вважається свідомим зоровим відчуттям через вплив електромагнітного випромінювання на очі.

З психологічної точки зору кольорова чутливість є однією із специфічних реакцій ока та мозку при повторюваних коливаннях. Кольорові візерунки, що створюють праву і ліву півкулі мозку, несумісні - півкулі «віддають перевагу» різним частинам спектра і в основному дають різні результати: Права півкуля природно фокусується на довгохвильовій частині півкулі і дає барвисту картинку, яка пов'язана з чуттєвим сприйняттям; Ліва півкуля мозку ж натомість фокусується на середньохвильовому сегменті і дає кольорову картину, пов'язану з інтеграцією думки (Базима, 2007, с 174).

Цей так званий парадокс кольору: колір передбачає можливість логічних та чуттєвих логічних шляхів відкриття світу. Ці кольорові символи важливі для філософії, оскільки в цьому випадку це можна розглядати як невербальний перехід (емоційно-візуальне мислення) на мовленнєвому рівні (Семашко, 2008, с 27).

Колір - це потужний спосіб вплинути на людину. Його ефекти не обмежуються зоровим органом - оком, він також впливає на інші органи чуття, такі, як - смак, слух, дотик і запах (Парфьонова, 1998, с 135-139). Психологічні ефекти, кольорів можуть бути теплими і прохолодними, важкими і легкими, голосними і спокійними, солодкими і різкими (Деева, 1974, с. 164-180).

1.2 Символізм кольору

Протягом століть різні культури виробили власну унікальну колірну символіку. Ці системи кольорів могли ввібрати легенди та розповіді людей, а також релігії, які були прийняті на території, де вони перебували. Історичні події також могли і вплинули на фіксацію певного символічного значення.

У більшості культур поняття колірної символіки зазвичай асоціюється з «колірною тріадою», яка відноситься до кольорів червоного, чорного та білого.

Символіка кольору відіграє значну роль у міфології, народних обрядах, алхімії, мистецтві та змінюється залежно від означуваних предметів, регіональних особливостей, традицій тощо (Ковальська, 2001, с. 19).

З самого початку кольорові символи були тісно пов'язані з чаклунством та релігією. Колір був символом магії, священної сили, а іноді трактувалося як саме божество. Навіть поділ магії на «білу» та «чорну» показує важливу роль, яку колір відіграє у чаклунських ритуалах. Згідно з археологічними, історичними та етнічними дослідженнями, містичні поняття людей та символів кольору тісно переплітаються (Деева, 1974, с. 165).

Початок наукового дослідження цього явища, як явища значення кольору в сучасний час можна віднести до вчення Гете про колір і його ідеї про «чуттєво – моральні дії кольору».

Хоча вони відрізняються своєю кольоровою гамою, більшість «основних» кольорів мають своє унікальне, символічне значення, яке виражається в релігії та культурі (Торбенська, 2003, с. 181-187).

У китайській культурі кожен колір має сакральне значення і чітко представляє ту сторону світу, якій вона відповідає. Наприклад, зелений колір позначає схід, червоний – південь, білий – захід, а жовтий – центр. Окрім того, що символіка кольору може представляти певний елемент, вона має довгу історію.

Розглянемо ці кольори детальніше:

Чорний колір 黑 hēi – колір півночі означає щось таємне і загадкове, а також має смертельний відтінок. Чорний колір відноситься до темних тонів кольорів, символізує смерть, злодіяння, жах, небезпеку, суворість, негаразди.

Виходячи з цього, у традиційній культурі Китаю і білий, і чорний кольори обидва символізують нещастя. А в давнину в китайській культурі чорний колір мав виразний відтінок містицизму, цей колір вважався урочистим та суворим. Символічний сенс чорного кольору став трактуватися по-різному під впливом західної культури: з одного боку, він став символізувати урочистість та істину, а з іншого боку, став викликати у людей почуття підступності, жорстокості та жаху через свою темряву та відсутність світла. У живопису чорний колір уособлює величність, надійність, строгість, масивність і різкість, він асоціюється з глибокої ночі, чорною тушшю, деревним вугіллям та волоссям, звідси його символічний зміст розширюється до загибелі, порочності, жаху, суворості та самотності.

Червоний колір 红 hóng– символізує кров, вогонь, гнів, війну, революцію, силу і мужність. Для китайців червоний символізує удачу, щастя та велич. Він говорить від імені Півдня. Більшість жителів Заходу ототожнюють традиційну китайську культуру з червоним кольором.

У доісторичному Китаї червоний вважався кольором вогню. Зазвичай у Китаї вогонь сприймався позитивно, на відміну від багатьох інших країн, де він представляв небезпеку та руйнування. Червоний, який відповідає елементу вогню як його найвищому рівню сили та активності, представляв достаток життя в усіх його проявах. Крім того, він пов'язаний з Сонцем, теплом і потягом до сходження.

Червоний колір набув цих якостей протягом тисячоліть, і в результаті тепер він вважається ознакою успіху та процвітання. Крім того, він служить основним відтінком для урочистостей, зокрема весілля та святкування Нового року за місячним календарем. Червоними ліхтариками прикрашають вулиці, а на будь-яке свято дарують готівку в червоних конвертиках. Червона нитка, намотана на руку дитини, також захистить її від біди.

Білий 白 bái – презентує Захід. Білий, колір металу, замінює золото і вказує на яскравість, чистоту та багатство.

Білий також є символом горя. У китайській культурі він зазвичай використовується на похоронах і асоціюється зі смертю. Тільки під час трауру стародавні китайці одягали білий одяг і шапки, а біла тканина померлого присвячена новому життю.

Жовтий колір 黄 huáng– символізує Піднебесну імперію, яка насправді є Китаєм, центром світу. Жовтий символізує елемент «Земля», який асоціюється з родючістю та регенерацією через те, що насіння, посаджене в землю, зазнає змін у рості, перш ніж дозріє.

Жовтий символізував імператорську сім'ю, а також сталість, родючість, стійкість, закон, успіх і вічність.

До революції жовтий колір асоціювався з абсолютною владою. З часів династії Цінь лише правителю дозволялося носити жовтий одяг. Імператори античності обмежували жовтий колір лише для особистого використання.

Після династії Мін (яка проіснувала з середини XVII століття) у будинках із червоними стінами та жовтою плиткою було дозволено проживати лише імператору та його близьким родичам. Сучасні китайці недаремно віддають перевагу жовтому золоту 999 проби; такі золоті прикраси та дрібнички є символами багатства.

Жовтий – традиційний буддистський колір, який означає утримання від матеріальних турбот, тому його носять ченці.

Однак ви повинні бути обережними, використовуючи цей колір, оскільки засоби масової інформації використовують його для передачі дещо іншої конотації. Просто кажучи, китайці ототожнюють «жовтий» з предметами сексуального характеру.

Зелений 青 qīng– За своїм властивим значенням зелений колір, який ставився до стихії дерева, також позначав схід. Відтінок вважався символом початку свіжого життя та весни через атрибути росту дерева (зміна пасивного інь на активний ян). Ієрогліф «青» зеленого кольору позначає «молодий». Наприклад, 青春 qīngchūn (що означає «молода весна») позначає молодість.

Зелений також представлений ієрогліфом 绿 lǜ, . Хоча цей колір зазвичай вважають нейтральним, він має негативний відтінок, коли використовується в ідіомі 戴绿帽子 dàilǜmàozǐ «носити зелену шапку». Навіть у сучасному Китаї чоловіки ніколи не одягнуть зелену шапку, оскільки вона символізує подружню невірність жінки.

Отже, колір сучасного образу світу визначається багатьма факторами: історичними, культурними, політичними, суспільно - психологічними, художньо - експресивними, вони зумовлені культурою та традиціями .

1.3 Поняття кольору в лінгвістиці

Як нам вже відомо колір дуже пов’язаний з традиціями та історією різних культур. А мова тісно переплітається з нашим світосприйняттям. Тому у лінгвістиці кольоративи є однією з популярних лексичних груп.

Активний розвиток у сучасній лінгвістиці таких напрямів, як когнітивна лінгвістика, психолінгвістика, лінгвокультурологія дозволило вченим дослідити факти мови у зв'язку з національними цінностями народу, її культурою, релігією, психічним складом, ментальними та світоглядними особливостями. Останнім часом актуалізуються дослідження колірних позначень у світлі лінгвокультурологічної парадигми. Перспективність використання методу лінгвокультурологічної інтерпретації в лінгвістичних дослідженнях є незаперечною, за допомогою цього методу можна досить

об'єктивно відновити ті смислові трансформації, які відображали відповідну тій чи іншій епосі наївну картину світу, а також реконструювати ментальні установки, світоглядну систему в цілому (Жаркінбекова, 2004, с. 17).

Розподіл колірного спектру, об’єднання відтінків та приписування ним різних категорій є спільними всім мов. Ми маємо вказати основні методології, які визначили дослідники теоретичних аспектів лінгвістики кольору:

- Функціональній підхід. Даний підхід має численні дослідження, якими займалися такі лінгвісти, як Тойшибаєва (1990), Губенко (1999) Лисоїваненко (2001), Лукьяненко (2004), Меньчева (2004) та інші, допомагає нам описати, як назви кольорів функціонують у літературних текстах. Кожен письменник і поет використовує колороніми для того, щоб наповнити свій твір життям. На прикладі функціонування колоронімів ми бачимо: відмінність реальних кольорів, людина пізнає поступово, все ускладнюючи своє уявлення про світ. І всі свої відкриття передає у мову для загального користування. Візьмемо за приклад роман китайського письменника Цао Сюеціня 曹雪«Сон у червоному теремі» («红楼梦» «Hónglóumèng»). Колороніми допомагають автору розкривати ідею твору, створювати певний емоційний настрій, зобразити образи героїв (Костанда, 2015, с. 34 – 36).
- Історичний підхід ми можемо побачити в роботах таких лінгвістів, як Іссерліна (1951), Бахиліна (1975), Василевич, Міщенко (2004), Норманська (2005) та інших. Дана категорія допомагає нам дізнатися походження певних колоративних слів і словосполучень, спричиняє дослідження певних термінів та груп слів, пов'язаних із кольором, а також того, як колірні групи об'єднуються на різних етапах розвитку мови.
- Лексико-семантичний підхід враховує стан системи кольороутворення в даний час, а саме процеси розвитку

семантичної структури окремих кольорів, створення додаткових кольорів, враховує символічні значення, розглядає формування лексико-семантичних груп колоронімів. Ми можемо розділити колороніми на групи на основі їх загальних значень та взяти до уваги як буквальне, так і образне застосування кольору у витворах мистецтва.

- Граматичний підхід. До граматичної категорії входе вивчення морфологічних та синтаксичних аспектів. Слід звернути увагу, як побудована мова, щоб виділити найпоширеніші і прагматично значущі у тексті колороніми.
- Порівняльний підхід досліджували такі науковці, як Кульпіна (2001), Макеєнко (2001), Светлична (2003) дозволяє нам дізнатися про відмінність використання колоронімів в різних мовах світу. Використовуючи порівняльний підхід, ми можемо дізнатися про національні, мовні та культурні особливості кольорів, концептуальні картини світу та моделі інтерпретації світу в різних мовах. (Багана, 2011,с. 165–167).

- Когнітивний підхід розглядає процеси формування семантики кольору у мотивованих лексичних одиниць. Особлива увага приділяється формуванню семантики кольору через співвідношення з предметом – котрий може послугувати прототипом назви кольору (Завьялова ,2019, с. 83).

Вивчаючи вербалізацію колірного сприйняття, лінгвісти поділяють колірні позначення на дві групи - основні (абсолютні) і відтінкові. Абсолютні кольоронайменування, своєю чергою, діляться на хроматичні, які називають сім кольорів райдужного спектра (червоний, помаранчевий, жовтий, зелений, блакитний, синій, фіолетовий), і ахроматичні (чорний, білий, сірий) (Брагіна, 1972, с. 73). Всі інші назви кольорів називають відтінковими. Вони різняться способом передачі відтінків.

Виділяють групу кольоронайменування, які передають відтінки кольору аналітично; серед них колірні прикметники:

а) вторинної номінації (бузковий, молочний);

б) без ясно простежується етимології (бурий, червоний);

в) з обмеженою сполучністю (білявий, карий);

г) запозичені (індиго);

д) неологізми та архаїзми (смарагдовий, кубовий);

е) термінологічні (кобальт, ультрамарин);

ж) оказіоналізм.

Виділяється також група кольоронайменувань, що уточнюють відтінки кольору: а) складні, з формантами яскраво-, світло-, темно-, ніжно-, що уточнюють інтенсивність фарбування;

б) двоскладові кольоронайменування, що становлять назву змішаних кольорів або різнокольорових об'єктів: синьо-білий, жовто-зелений (Макеєнко, 1999, с. 258).

Існує гіпотеза, яку розробили в тридцятих роках двадцятого століття в США два американських мовознавців – Едвард Сепір та Банджамін Ворф, в якій структура мови визначає структуру мислення і спосіб пізнання реальності. Тобто люди, які володіють не лише однією мовою, починають навіть мислити інакше, розмовляючи іноземною. Мови різними способами класифікують зовнішній світ, а також погляди людей, які ними розмовляють. «Ми розчленовуємо природу в напрямі, що підказав нашою рідною мовою. Ми виділяємо в світі явищ ті або інші категорії і типи не тому що вони самоочевидні; навпаки, світ представ перед нами як калейдоскопічний потік вражень, який повинен бути організований нашою свідомістю, а це значить в основному - мовною системою, що зберігається в нашій свідомості» (Whorf,

1933, с. 213). Слідством цієї лінгвістичної гіпотези відносності - мова зберігає особливу систему цінностей, а цінності, що передаються в ній, складаються з колективної філософії, що є відмінною від усіх носіїв певної мови.

Англійські вчені Б. Берлін і П. Кей провели ряд досліджень, щоб спростувати теорію Сепіра-Ворфа, і прийшли до висновку, що утворення і розвиток назв кольорів у різних мовах є подібним до лінгвістичної універсалії. У книзі «Основні терміни кольору» Б. Берлін і П. Кей описали свої дослідження етимології кольору. Вони прийшли до висновку, що лише 5% слів не мають певного походження, тоді як 95% кольорів походять від назв предметів. Ці дослідники також визначили універсальні прототипи для одинадцяти основних значень кольорів і універсального порядку появи категорій кольорів у багатьох мовах під час свого дослідження. Два методи застосування правила обмеження до даних використовуються на початку дослідження. Перш за все, їхня «класифікація кольорів» передбачає розрізання простору сприйняття, визначеного ідеями тону, інтенсивності та насиченості (Берлін, Кей, 1969). Вони перші вчені, які ввели поняття «Основне ім’я кольору». За їхніми роздумами воно має володіти такими якостями (Berlin, B., (Берлін, Кей, 1969, ст. 41):

- Назва кольору повинна складатися лише з однієї морфеми (红 hóng – червоний, 白 bái – білий);
- Позначений колір не повинен бути відтінком (彤 tóng – багряний, відтінок червоного);
- Колір не повинен входити до малого кола значень (朱漆 zhūqī – червоний лак, описує лише колір лаку);
- Колір має широко застосовуватись в різних галузях життя.

1.4 Виділення основних колоронімів у китайській мові

Фізіологічне сприйняття кольору є однаковим для всіх людей із нормальним трихроматичним зором, тоді як сегментування колірного континууму в мовах неоднаково і зумовлено природними, соціальними умовами і культурною традицією, що безпосередньо відбивається у колірній лексиці.

Фізіологічно людське око розрізняє безліч відтінків, але словниковий список кольоронайменувань завжди обмежений. Кількість колірних термінів у будь-якій мові обмежена тому, що будь-який термін, у тому числі і колірний, – це завжди абстракція, а абстракції та узагальнення є продуктом соціально-економічного та культурного розвитку.

Іншими словами, термін завжди прив'язаний до денотату, втрата цих співвідношень та абстрагування терміна є еволюційним процесом. Так, наприклад, знайдені в Мавандуйському похованні (II ст. до н.е.) поблизу м. Чанша і в повіті Міньфен району Сіньцзян (I ст. н. е.) зразки шовкових тканин пофарбовані в таку різноманітність відтінків червоної, жовтої та синьої. -зеленої гами, яку тільки в сучасній китайській мові можна передати за допомогою щонайменше двадцяти колірних термінів. Самі китайські лінгвісти визнають, що в епоху Хань, до якої належать обидва ці поховання, ще не існувало настільки розвиненої колірної термінології, яка була б здатна передати всі колірні нюанси одержуваних відтінків, їхню яскравість і насиченість, у зв'язку з чим усі відтінки одного кольорового тону називалися одним загальним ім'ям кольору (Сюй, 1999, с. 13-26).

У своїй статті науковець Упорова Л.С. «Про методологію аналізу кольору в художньому тексті» зазначає два способи вираження кольору в мові:

1) імпліцитний (образотворчий), тобто вказує на типовий об'єкт, колірна ознака якого закріплена у побуті або культурі на рівні традиції;

2) експліцитний (описовий), тобто шляхом прямого називання ознаки за кольором або за допомогою опису одних назв кольорів через інші. Наприклад, експліцитно можна уявити червоний колір через парадигму: рожевий, яскраво-червоний, червоний. Так чи інакше, назва кольору будь-якої мови завжди виявляються предметними.

Як і у всіх інших мовах, найбільш ранні назви кольору китайської мови етимологічно позначали природні кольори певних об'єктів, тобто пофарбованих від природи, а не отриманих шляхом фарбування: 白 bái «білий» позначав колір сонячного світла, 赤 chì колір вогню та сонця, 黄 huáng «жовтий» - колір землі (Упорова, 1995, с. 53).

Поняття, теорії та походження кольору не можуть не зацікавити вчених різних наук. У лінгвістиці колоронім визначається як лексема, денотативним значенням якого є колір. (Ковальська, 2001). Кольоровий- спектр - це незмінна картина, яку бачить людське око (Касаткіна, 2016, с. 129-136).

Згідно з класифікацією мови Бао Хуейнань колороніми в китайській мові поділяються на три типи (Бао,2004, с. 3360):

1) Основні колороніми: червоний 赤 chì, помаранчевий 橙 chéng, жовтий 黄 huáng, зелений 绿 lǜ, зеленувато-синій 青 qīng, синій 蓝 lán, фіолетовий 紫 zǐ.

2) Колороніми, що позначають кольори об'єктів: золотий 金黄 Jīnhuáng, срібний 银白 yínbái, помаранчево-червоний 桔红 jú hóng.

3) Колороніми, які позначають відтінок: світло-блакитний 浅蓝 Qiǎnlán, яскраво-червоний 鲜红 xiānhóng, темно-синій 深黛 shēndài; асоціативні назви кольорів дорогоцінних каменів 宝石 bǎoshí: смарагд 绿宝石 lǜ bǎoshí; рубін 红宝石 hóngbǎoshí; сапфір 蓝宝石 lánbǎoshí.

За потреби задаються назви основних кольорів. Оскільки ці слова виникли на ранній стадії еволюції мови, неможливо провести різницю між їх численними джерелами, а також дуже складно визначити точне походження слова. Наприклад, багато старих ієрогліфів таких, як 玄 xuán чорний та 黃 huáng жовтий - це два кольори, написані на кістках для гадання "Цзягувень" ("甲骨文""Jiǎgǔwén") династії Шан (1200-1046рр. до н. е.). Історія цих слів сягає тих часів, коли китайську мову вивчали мало і не надавали великого значення, саме тому зараз важко вивчити походження цих слів.

На іньских ворожильних написах (XVI – XI ст. е.) використовувалися 2 слова, що позначали білий – 白 (bái) і 帛 (bó). Цілком очевидно, що 帛 – похідне від 白,де 白– фонограма, 巾 – ідеограма. Існує думка, що ієрогліф 帛- піктограма чистого, добірного рисового зернятка. Однак, на наш погляд, більш переконливим видається припущення, що спочатку 白 позначав «сонце» і «сонячне світло».

Один із найпопулярніших способів найменування кольорів, на наш погляд, це використовуючи порівняння. Фундаментальні терміни для позначення кольору, можливо, виникли з цієї системи, хоча це лише припущення. Порівняння відбувається, коли певний колір об'єкта використовується для ідентифікації імені предмета та представлення окремого кольору.Наприклад, ієрогліф 丹 dān спочатку означав лише мінерал, який мав темно-червоний колір. Пізніше цей ієрогліф почав застосовуватися для вираження темно-червоного кольору без посилання на мінерал. Таким чином, новий термін колоронім можна використовувати для опису об’єктів із характерним кольором (Berlin,1969,C. 178).

У той час, як деякі «нові» колороніми не обмежуються описом конкретних речей, деякі «старі» колороніми більше не використовуються у

своїх власних фразах. Еволюція колірних слів демонструється заміною застарілих колоронімів на більш актуальні.

Висновок до розділу 1

У першій частині нашої дипломної роботи ми розглянули поняття «колір» в різних галузях науки, його значення з погляду сприйняття кольору людським оком, а також постаралися виявити ключові фази його розвитку в китайській мові.

Ми виявили, що фундаментальне значення кольору не змінилося, навіть якщо ми звільнимо його від тематичних конотацій, незважаючи на історичні зміни в культурному суспільстві та на те, що зміст колірних символів змінювався з часом. У той час як деякі колороніми зберегли своє первісне значення і все ще використовуються, інші згодом втратили популярність і тепер зустрічаються лише у старих мистецьких текстах. Для реалізації колоронімів використовують різні лексеми, фрази, ідіоматичні ідіоми та інші лінгвістичні прийоми.

Мова тісно пов'язана з культурою країни, подібно до того, як колороніми близькі до культури та історії країни. Є багато колоронімів з подібними характеристиками як в українській, так і в китайській мовах. Як частина мови, вони відіграють важливу роль у культурному обміні. Різні колороніми можуть відображати різні культурні значення. Тому розуміння та освоєння культурної смислової нагрузки має велике значення для розвитку глобального культурного обміну в сучасному полікультурному суспільстві. Без колоронімів, як українська так і китайська мови не були б насичені такими яскравими, глибокими художніми описами як фізичного так і духовного характеру. Колороніми вносять філософський сенс у зміст художнього твору та більш детальніше описують сприйняття людиною навколишнього світу.

РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ КОЛОРОНІМІВ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Не потрібно бути художником, щоб мати особливі стосунки з кольорами. Кожна людина має улюблений, і в багатьох випадках їх культура також відіграє значну роль, коли йдеться про асоціювання символічних або прихованих значень з різними кольорами. Те саме стосується китайської культури – країна з багатою спадщиною. Китай символічно використовує кольори в кожному ритуалі, церемонії, фестивалі, а останнім часом навіть у бізнесі. Насправді; порівняно із Заходом, Китай має напрочуд іншу та потужнішу кольорову символіку.

В нашій роботі ми зауважили, що на сприйняття кольору взагалі, і у творах образотворчого мистецтва, зокрема, впливає сформована протягом століть у різних культурах, колірна символіка. Значення «Колір» формувався століттями за допомогою легенд, релігії, обрядів, історичних подій, тощо.

Дослідження позначень кольорів почалося з класичної роботи Брента Берліна і Пола Кея (1969), які вивчили базові (одноморфемні, непохідні) назви кольорів у мовах світу.

З часом все навколо нас змінюється: рівень води піднімається в одному місці, одночасно спустошується в іншому, традиції деяких культур, стають все дедалі слабшими, люди все менше і менше вірують в те, що вірили їхні предки, тож і обсяг семантики кольорів поступово змінюється тому, що

процес сприйняття навколишнього світу є безперервним. Зміна та розвиток семантики колоронімів залежить від матеріальних та духовних факторів, культури, суспільства, традиції, географії.

На думку А. В. Подосинова, китайська система кольоропозначень «представляється найбільш розробленою та універсальної, вона охоплює всі сфери життя стародавніх китайців – від побудови космологічних моделей світу до позначення територіально-адміністративних та політичних утворень» (Подосинов, 1999, ст. 530).

В українців червоний колір можна побачити як на святкових речах, так і на національній вишиванці. Червоний колір в українців асоціюється з коханням, радістю, святом. Червоний колір – результат витонченості та виразності орнаменту. Пекельний, яскравий і насичений, він уособлює стихію вогню. Завдяки своїй життєвій силі він служить священною і захисною силою. Він також уособлює радість, життєву силу, силу сонця та любов до іншої людини.

Подібність у семантиці колірного позначення червоний у китайській та українській лінгвокультурах знайшли своє відображення у традиційних обрядах та святах. Так, святковий одяг в Україні був вишитий червоними нитками, а в Стародавньому Китаї обов'язково одяг був червоного кольору або прикрашався вишивкою червоного кольору. Конфуцій порівнював важливість червоного кольору із церемоніальною музикою.

Радісні події та звістки також асоціюються з червоним кольором, так на весільній церемонії наречений та наречена традиційно одягнені у червоні костюми. Часто червоний у весільному вбранні поєднується із золотом, наприклад, у традиційній спідниці плахта, яка раніше була повсякденним одягом, а нині стала елементом урочистого вбрання. Квартира молодят прикрашається також червоними предметами та картинами з ієрогліфами 幸 xìng радість та 福 fú щастя.

Наведемо ще один приклад символічного використання червоного кольору: як у древніх китайців, так і слов'ян-язичників червоний колір мав значення оберегу. Так, китайці пов'язували на руку дитини червону нитку від навроченння, слов'яни пов'язували червону нитку на сім вузлів на зап'ясті на щастя. «Можна з упевненістю сказати, що у слов'янській культурі червоний колір є домінантним» (Бондарчук, 2014, ст. 1081-1085).

2.1 Семантичні особливості використання колоронімів «червоний» та «жовтий»

З давніх-давен китайці любили та шанували червоний колір, тож буде доречним згадати цей колір в нашій роботі. Червоний 红 hóng – це колір щастя, радощів, удачі, багатства. Він традиційно супроводжує всі основні свята: весілля, Новий рік, дні народження. На весілля 红事 hóngshì в Піднебесній наречені одружуються у червоному і цим кольором вони відзначають успіх, процвітання, вірність та щастя нової родини. Шлюбну символіку червоного кольору можна простежити на прикладі наступних фразеологічних одиниць: 红白喜事 hóngbái xǐshì — весілля та похорон (дослівно червоне та біле, великі події); 红绳系足 hóngshéngxìzú — заручини відбулися (дослівно червоний шнурок обплутав ноги). Наречені підписують шлюбний договір 红书 hóngshū.

На свята батьки дітям дарують червоні конверти 红包 hóngbāo. В історії Китаю гроші в червоному конверті з’явилися дуже рано. Цей звичай має давню історію. Це амулет, подарований дітям старшими. Він є своєрідним добрим благодатним побажанням щастя від старших молодшим поколінням, в надії , що дитина буде щаслива та здорова в новому році.За легендою щороку на передодні нового року (згідно з місячним календарем) демон на ім'я 祟 suì– Нечиста сила, виходить на шкоду людям і спеціально торкається

чола сплячої дитини. У дитини, до якої торкнеться демон, підніметься температура і вона негайно захворіє, після цього стане дурнем (збожеволіє). Дорослі боялися, що прийде Суй та нашкодить їхній дитині, тому напередодні нового року, не вимикали на ніч світло, дітям під подушку клали вісім монет, обгорнуті в червоний папір, та намагалися не заснути.

Китайський лінгвіст Чень Сі висловлює припущення, що джерелом подібної символіки червоного кольору послужила одна з трьох основних релігій Китаю – даосизм, представники якої в давнину займалися виготовленням еліксиру безсмертя, сировиною для якого служила кіновар. Незважаючи на те, що прості люди не могли перевірити властивості чудодійного препарату, його колірна ознака стала асоціюватися з життям святих, життям у раю, щастям взагалі (Ci,1992, ст. 52).

В китайській мові найпопулярнішими ієрогліфами, що позначає червоний колір є 赤 chì та 红 hóng. Ієрогліф 赤 chì часто зустрічається в написах "Цзягувень"для позначення червоно кольору (Ванг, 1994, С. 63–101). Але у процесі граматизації, так як ієрогліф 赤 chì має нижчу частоту використання та більш обмежену функцію, не витримує конкуренції та стає застрілим. Ми можемо зустріти 赤 chì в таких фразеологізмах, як:

脸红耳赤 liǎn hóng ěr chì - залитися фарбою (від сорому, збентеження) (дослівно - обличчя червоне, вуха червоні);

面红颈赤 miàn hóng jǐng chì — почервоніти (від збентеження чи хвилювання)

Ознайомившись з різними Інтернет - джерелами та опрацювавши словники з китайської мови, можна побачити, як змінювалися особливості червоного кольору. В китайській мові для позначення червоного кольору є :

1. 绯 fēi темно червоний; малиновий; пурпуровий.

绯衲 fēinàтемно-червона ряса (буддійського ченця);

2. 茜 qiàn фіолетово-червоний; червоний

茜裙 qiànqún червона спідниця;

3. 彤 tóng яскраво-червоний; багряний;

彤漆 tóngqī червоний лак;

彤裳 tóngshangчервоний одяг;

4. 绛 jiàng темно-червоний, вишневий;

5. 猩红 xīnghóng багряно-червоний;

6. 嫣红 yānhóng яскраво-червоний; радісний (про колір);

7. 朱 zhū червона фарба, кіновар; колір кіноварі; яскраво червоний; чистий (багряний) червоний колір (в древньої космогонії - один з основних кольорів, який асоціюється з Півднем) :

朱漆 zhūqī червоний лак;

朱樱 zhūqī яскраво-червона вишні;

朱门 zhūmén червоні ворота (В значенні житло знаті, багатий будинок)

朱笔 zhūbǐ вмочений в кіновар (червону туш) пензлик (В значенні офіційна резолюція на документі, імператорська підпис, рішення імператора)

朱批 zhūpī резолюція, накреслена червоною тушшю

朱红 zhūhóng яскраво-червоний.

Також 朱 zhū використовується у фразеологізмах. Наприклад 近朱者赤, 近墨者黑 jìnzhūzhě chì, jìnmòzhě hēi – той, хто близький до кіновареі, червоний, хто близький до туші - чорний (з ким поведешся, від того й наберешся; скажи мені, хто твій друг, і я скажу тобі, хто ти)

Початкове значення 赤 chì – червоний, яскраво-червоний

赤葡萄酒 chì pútáojiǔ– червоне виноградне вино, червоний портвейн

Абстрактне значення : 1) рудий, бурий

赤态 chì tài бурий ведмідь

2) червоний, революційний

赤军 chì jūn Червона Армія

3) щирий, відвертий; щирий

赤心 chì xīn щирість, правдивість; щирість

4) тілесного кольору; голий, голий, оголений

赤背 chì bèiгола спина

赤手 chì shǒu голі (порожні) руки

赤贫 chì pín голота, біднота

Використовується, як дієслово: 1) винищити, знищити

赤族 chì zú винищити весь рід (караного)

2) зчищувати, змітати

赤土 chì tǔ змітати пил, зчищати бруд

З розвитком мови, найпопулярнішим ієрогліфом для ознаки червоного став –红 hóng. Він має наступні значення:

1. Нам відоме початкове значення ієрогліфа 红 hóng – це червоний, як:

红灯 hóngdēng червоний сигнал; червоне світло (світлофора)

红陶 hóngtáo червона кераміка (вироби з червоної глини)

红砖 hóngzhuān червона цегла

红绸 hóngchóu червоний шовк

红烛 hóngzhú червона свічка

2. Значення крові, вогню, рум’ян:

红眼 hóngyǎn червоні (заздрісні) очі; заздрісний, жадібний, жадібний; заздрити

红润 hóngrùn зарум'янюватися; рум'яний, свіжий (наприклад про обличчя)

红颜 hóngyán червоне обличчя; червонощокий

红刀子 hóng dāozi скривавлений ніж

3. Значення успіху, надання милістю і довіри:

红得发紫 hóng de fāzǐ впливовий, важливий, відомий, популярний до нудоти (з іронією)

走红 zǒuhóng стати популярним, стати відомим

红运 hóngyùn щастя, удача, прихильна доля

红人 hóngrén улюбленець, фаворит відома людина, знаменитість

4. Символізує прибуток в бізнесі

红利 hónglì дивіденди, бонус, нагородні (які відраховуються від прибутку)

分红 fēnhóng розподіляти прибуток (дивіденди, премії)

5. 红 має абстракте значення, такі як: жіночий, щастя, весільний, революційний

红色政权 hóngsè zhèngquán червона влада, червоний режим (режим встановлений керівництвом пролетарів)

红小兵 hóngxiǎobīng червоний солдатик (назва піонерів у роки Культурної революції)

红军 hóngjūn Червона армія

眼红 yǎnhóng заздрити

红袖 hóngxiù жінка, дівчина, красуня

红扑扑 hongpūpū рожевий, почервонілий, палаючий (про колір обличчя)

红颜 hóngyán червоне обличчя; червонощокий (про красуню, красеня)

红白喜事 hóngbái xǐshì — весілля та похорон (дослівно червоне та біле, великі події);

红绳系足 hóngshéngxìzú — заручини відбулися (дослівно червоний шнурок обплутав ноги).

Словосполучення 红尘 hóngchén– мішура, показна розкіш. У китайській поезії ця ідіома використовується для позначення мирської бездуховності в широкому розумінні (Морозова,2008, с. 217).

Як ми можемо зауважити з вище поданих прикладів червоний колір має дві семантичні функції. Від позитивних, такі, як: жінка, весілля, щастя, успіх. До негативних: революція, кров, заздрість.

Наведемо деякі речення з книги Гао Сіндзяня « 灵山 » língshān «Дивотворні гори», для більшого розуміння використання лексем:

她裹在毛围巾里的脸蛋冻得红扑扑的。(Гао, 1990, ст. 151)

Tā guǒ zàimáowéijīnlǐ deliǎndàndòngdé hóngpūpū de.

Її обличчя, закутане в вовняний шарф, почервоніло від холоду.

В цьому прикладі 红 hóng використовується для окрасу щік, внаслідок холоду.

他改平时土灰面色，红颜皓齿，粉腮玉项。 (Гао, 1990, ст. 410)

Tā gǎipíngshí tǔ huī miànsè, hóngyánhàochǐ, fěnsāiyù xiàng.

Він змінив свій звичний сірий колір обличчя на червоне обличчя та білі зуби, рожеві щоки та нефритову шию.

红 hóng в цьому прикладі був використаний для показу зміни звичайного працівника на красеня.

有回剧团的女主角病了，叫她临时顶替，一下怎么走红，怎么又引起那女主角的妒嫉。(Гао, 1990, ст. 656)

Yǒuhuí jùtuándenǚ zhǔjiǎobìngle, jiàotā línshí dǐngtì, yīxià zěnmezǒuhóng, zěnmeyòuyǐnqǐ nà nǚ zhǔjiǎodedù jí.

Одного разу героїня трупи захворіла і попросила її тимчасово замінити, як вона стала популярною і чим викликала ревнощі героїні.

В даному випадку 红 hóng відображає популярність.

Ці приклади, показують, що семантичне розширення не є випадковим, а прагматичним і обґрунтованим у розумінні та інтерпретації фізичного світу (Ванг, 1994, С. 63–101).

З історії нам відомо, що першим імператором Китаю був 黄帝 huángdì – відомий як Жовтий імператор , а його материнською річкою – 黄河 huánghé – Жовта Річка або річка Хуан Хе. Хуан-ді, або Жовтий імператор 黄帝 huángdì — легендарний правитель Китаю та міфічний персонаж, який вважається також засновником даосизму та першопредком усіх китайців.

Майже всі предмети, якими користувався імператор і які оточували його, також були жовті, у тому числі черепиця на стінах і дахах імператорських палаців. Даний факт знайшов своє відображення у стійкому вираженні 黄粱一梦 huángliáng yī mèng – нездійсненна мрія. А фразеологізм 黄袍加身 huáng páo jiā shēn (дослівно одягнути жовтий халат) означає зійти на трон.

Це найважливіший колір з давньої точки зору. За часів династії Сун (960-1279) для побудови імператорських палаців використовували жовту плитку. Під час династій Мін (1368-1644) і Цін (1636-1911) імператори були одягнені в жовті імператорські шати. Офіційні прапори були жовтими. У китайському буддизмі жовтий колір асоціюється зі свободою від матеріальних потреб, а ченці носять жовті шати.

Жовтий 黄 huáng – це імперський колір, що відображає силу та процвітання у традиційній китайській символіці кольорів. В основному він представляє кінець літа.黄 huáng – характеризує сонячний промінь, тепло, ясність, добросовісність, співпереживання, тощо.

За уявленнями філософією древніх китайців про космологічний устрій світу, жовтий колір 黄 huáng відповідав центру, навколо якого розташовувалися всі частини світу. Таким чином, він був головним по відношенню до решти кольорів.

Багато століть у Китаї цей колір був повністю закріплений за сферою життєдіяльності імператорського двору і виступав як атрибут влади та суспільного становища.

Порівнюючи 黄 huáng та 红 hóngми побачимо, що 黄 huáng зазнав меньш семантичного розширення, ніж 红 hóng. 黄 huáng жовтий вперше зустрічається в написах на ворожильних кістках "Цзягувень".

1. Початкове значення 黄 huáng– це позначення жовтого кольору.

   Наведемо приклади:

   蛋黄 dànhuáng яєчний жовток.

   黄土 huángtǔ жовтозем, жовтий ґрунт.

   黄叶 huángyè жовте листя.

   黄沙 huángshā піщаний ґрунт, пісок.

   黄牌 huángpái жовта картка

2. 黄 huáng має значення, старіння, кольору золота, в’янення, сутінок:

   黄昏 huánghūn сутінки, надвечір,

   黄金 huángjīn золото, золотий

   面黄肌瘦 miàn huáng jī shòu бути виснаженим недоїданням, [мати] голодний і болісний вигляд.

   枯黄 kūhuáng висохнути до жовтизни, жухнути

蜡黄 làhuáng пожовтіти (про обличчя), стати жовтого (воскового) кольору

黄金时间 huángjīn shíjiān золотий час.

焦黄 jiāohuáng смугло-жовтий, темний (про колір обличчя)

3. Жовтий 黄 huáng має значення зазнати невдачу, негативні емоції, померти, порнографічний, потойбічний світ.
Наприклад:

扫黄打非 sǎohuáng dǎfēi викорінювати порнографію та інші незаконні публікації

黄连 huánglián гіркий, тяжкий

淡黄 dànhuáng жовтуватий, світло-жовтий, білявий

贩黄 fànhuáng торгувати порнографією, розповсюджувати порнографію

黄网站 huáng wǎng zhàn порнографічний сайт

黄沙 huángshā місце поховання померлого, могила, могильник

发黄 fāhuáng недоброзичливість, упередженість заздрість, ревнощі

苍黄 cānghuáng поспішно, квапливо

黄毛丫头 huángmáo yātou сопливе дівчисько, соплячка

扫黄 sǎohuáng боротьба з порнографією, покінчити з порнографією та жовтими виданнями

黄泉 huángquán загробний світ, могила, поховання

Як ми можемо побачити з наведених вище прикладів ієрогліф 黄 huáng має дуже багато негативного значення, але ми не можемо не зауважити, що там де є щось погане, завжди знайдеться й щось хороше.

Наприклад:

老黄牛 lǎohuángniú трудяга, роботяга, сумлінний працівник.

黄道吉日 huáng dàojírì щасливий день.

З ієрогліфом 黄 huáng жовтий є багато складених слів, які означають жовтий та різні відтінки жовтого. Наприклад:

米黄 mǐhuáng бежевий колір

浅黄 qiǎnhuáng світло-жовтий

橙黄 chénghuáng помаранчево-жовтий, помаранчевий

浅黄 qiǎnhuáng світло-жовтий

灰黄 huīhuáng сіро-жовтий колір

金黄 jīnhuáng золотисто-жовтий

Як ми можемо зауважити кожні ці слова містять в своєму складі ієрогліф 黄 huáng. Але за кваліфікацією Берліна та Кеяці слова не вважаються основними, так як вони не повинні бути відтінком.

2.2 Семантичні особливості використання колоронімів «білий» та «чорний»

Далі в нашій роботі ми розглянемо два протилежних кольори 白 bái білий та 黑 hēi чорний.

Білий 白 bái - означає металевий елемент, а також символізує чистоту в китайській культурі. Однак у деяких випадках це пов'язано зі смертю і є кольором, який носять на похоронах. Сьогодні білий колір є популярним кольором у автомобілях у Китаї і (поряд із чорним) широко використовується для виготовлення споживчих товарів, таких як годинники, мобільні телефони, одяг тощо. Потрібно пильнувати у використанні білого кольору в маркетингу та уникайте загортання подарунків у Білий папір під час дарування. Китайці на похоронах носять білий колір.

白 bái - білий (в древньої космогонії асоціюється з Заходом, Восени, зі стихією Метал, легкими; ритуальний колір Іньської династії, колір трауру; в театральному гримі - колір маски негативних персонажів)

З часів правління династії Цінь (221 р. до н.е. - 206 р. до н.е.) і по сьогодні білий колір 白 bái є кольором жалоби і використовується в похоронних обрядах (Дунюань, 2002, ст. 140). З плином часу та впливу західної культури 白 bái послабшав своє негативне значення. Також у даоській образній системі білий колір передає ідею порожнечі як визначального властивості Дао, уособлює чистоту його осягнення-натхнення і духовних шукань особистості.

Нам відомо, що на гадальних кістках «Цягувень» були написані чотири кольори, то 白 bái був одним із них. Тож давайте розберемо цей колір детальніше.

1. Найуживаніше значення 白 bái – це білий колір:

   白兰 báilán біла орхідея

白纱 bái shā біла пряжа

白霜 báishuāng іній

白布 báibù біле полотно, вибілена тканина

蛋白 dànbái яєчний білок

白皑皑 bái’ái’ái чистий, білий, сліпуче білий

2. 白 bái має значення ясний , чистий, зрозумілий, пояснювати:

明白 míngbai розуміти, зрозумілий, очевидний, ясний

表白 biǎobái – висловити (свої думки, почуття)

辩白 biànbái – виправдовуватися, вносити ясність

清白 qīngbái, qīngbó чистий, охайний

3. Незаповнений, порожній, безрезультатний, марний, безцінний, безоплатний:

白费 báifèi даремно витрачати, проживати без толку

白干 báigān робити марно

白白 báibái марно, даремно, дарма

白塔 báidā безуспішно, марно, безуспішна (праця)

白跑 báipǎo сходити дарма, приходити дарма, приїжджати дарма

空白 kòngbái залишати порожнім, не заповнювати,

白给 báigěi дати безкоштовно

白吃 báichī їсти даром

4. Траур

白骨 báigǔ непоховані кістки (мерця), кинуті останки

苍白 cāngbái блідий, сірий неживий, немічний

泛白 fànbái побіліти, посивіти

穿白 chuānbái одягнутися в біле, одягнутися в жалобу

惨白 cǎnbái блідий, без крові в обличчі, блідість

白孝衣 bái xiàoyī – білий траурний одяг

Розглянувши семантичне значення 白 bái, можна дійти висновку, що білий колір у китайській мові однаково має як позитивні, так і негативні значення.

Чорний колір 黑 hēівідповідає воді і вважається нейтральним кольором у китайській культурі і є кольором неба, що символізує північне та західне небо. Цей колір символізує безсмертя, знання, стабільність і силу. Через це урядові машини всі чорні. Поліцейська форма також чорна для проектування повноважень та контролю.

Чорний 黑 hēi, як і білий 白 bái, по суті не є кольорами, вони ахроматичні, тобто позбавлений кольору. Така точка зору народжується з даних наукового експерименту, за допомогою якого Ісаак Ньютон розклав сонячне світло на основні кольори веселки, визначивши білий колір як сукупність усіх кольорів, а чорний колір, як протилежний білому. Однак саме як протилежність білому людство сприймало чорний ще задовго до відкриття Ісаака Ньютона (Пастуро, 2017, ст. 8).

Як в українській мові, так і в китайській чорний колір 黑 hēi має значення сажі, вугілля. Архісема таких слів в обох мовах однакова і несе значення кольору сажі та вугілля (Ожегов, 1988).

Згідно вченням вважається, що чорний символізує північ, тому в Китаї його пов'язують з чимось таємничим. Тому в китайській культурі чорний колір має не тільки негативне значення, а й позитивне. Так, наприклад, лексеми, позначені ієрогліфом 黑 hēi в китайській мові, з одного боку, актуалізуються в значеннях почесність і суворість, а з іншого – скупість, жадібність і зло (Лю, 1985, ст.1-7). Чорний в китайській мові має як позитивні, так і негативні значення.

Тож давайте детальніше розберем значення чорного 黑 hēi.

1. Так як 黑 hēi, разом з 白 bái та 黄 huáng були написані на ворожильних «Цягувень», можемо сказати, що початкове значення 黑 hēi – чорний колір:

   黑烟 hēiyān чорний дим

   黑洞 hēidòng Чорна діра

   黑布 hēibù чорна тканина

   黑屋子 hēi wū zi темна кімната

   黑毛 hēimáo чорне хутро

2. 黑 hēi використовується для передачі негативних якостей людини

   黑心 hēi xīn чорна душа, чорні задуми,

   黑良心 hēi liáng xīn злочинна совість,

   黑手 hēi shǒu злодій, маніпулятор, злочинець

   食亲财黑 hí qīn cái hēi егоїстичний і жадібний (дослівно: зло – дивитися на багатство рідних).

黑话 hēihuà жаргон, лицемірство, лихослів'я

黑枪 hēiqiāng незаконне зберігання зброї

黑帮 hēibāng злочинна банда, бандити, гангстери

3. 黑 hēi має значення: темрява, ніч, пітьма

乌黑 wūhēi повна темрява; темний, темним-темно

天黑 tiānhēi ніч, темний час доби, наступ темряви

黝黑 yǒu hēi похмурий (наприклад про небо)

黑暗 hēi'àn морок, темрява, темний, похмурий

黑古隆冬 hēi gǔlóng ngdōng непроглядна темінь, темним-темно

摸黑 mōhēi на дотик, у темряві, у пітьмі

З розвитком китайської культури 黑 hēi чорний колір став вживається у значеннях: благородний, серйозний і шановний. Наприклад, в династії Цинь 秦朝 qíncháo вважалося, що вода відіграє важливу роль у п'яти стихіях, тому в епоху циньської династії прагнули носити одяг виключно чорного кольору, при цьому носили його тільки представники вищих станів (Переломов, 1962).

Тож чорний колір у китайській культурі асоціюється з руйнуванням, злом, глибиною, катастрофами, жорстокістю, сумом та стражданнями. Білий колір відображає траур, в'янення, праведність, чистоту, впевненість, інтуїцію, силу, організацію, смерть, духи предків, привидів.

2.3 Семантичні особливості використання колоронімів «зелений», «синій» та «фіолетовий»

Четвертий колір, який був згаданий на гадальних кістках «Цягувень» – це ієрогліф 绿 lǜ – зелений. Його семантична еволюція не така широка, як в 黄 huáng, 白 bái та 黑 hēi .

Зелений колір має багато відтінків, в китайскій мові можемо показати їх з лексемою 绿 lǜ.

Наприклад:

墨绿 mòlǜ темно-зелений

葱绿 cōnglǜ ніжно-зелений

碧绿 bìlǜ яскраво-зелений, смарагдовий, бірюзовий

黄绿 huánglǜ жовто-зелений

碧绿 bìlǜ яскраво-зелений, смарагдовий, бірюзовий

嫩绿 nènlǜ ніжно-зелений

1. Початкове значення 绿 lǜ – це зелений колір (李学勤, 2013).

Наприклад:

绿肥 lǜféi зелені добрива

绿叶 lǜyè зелений лист

绿茶 lǜchá зелений чай

绿豆 lǜdòu зелена квасоля

2. Від початкового значення 绿 lǜ – зелений, під впливом розвитку, він отримав значення: природний, натуральний, органічний.

   Наприклад:

   绿洲 lǜzhōu оазис (у пустелі)

   绿化 lǜhuà озеленення

   绿地 lǜdì зелений масив

   绿色食品 lǜsè shípǐn екологічно чисті продукти харчування

3. 绿 lǜ має значення: яскравий, барвистий.

   Наприклад:

   红男绿女 hóng nán lǜ nǚ барвисто одягнені жінки та чоловіки

   花花绿绿 huāhuālǜlǜ строкатий, квітчастий

З наведених прикладів ми робимо висновок, що значення «природне / органічне» було розширене з початкового значення 绿 lǜ «зелений».

绿 lǜ вважався 减色 jiǎnsè "блідий" нижчий колір, використовувався для одягу поганої якості, та людей нижчих за статусом 绿衣 lǜ yī одяг зеленого кольору (в давнину одягали чиновники нижчі за статусом)

Весною та осінню слуги та дівчата легкої поведінки носили зелений колір (Чж, 209).

Схоже до 绿 lǜ 蓝 lán – в китайській мові, через менш розширені семантичні значення вважається блідим кольором.

1. Початкове значення 蓝 lán – рослина індиго.

2. Кольоропозначення «синій» в китайській мові є похідним від 蓝 lán .

Наприклад:

浅蓝 qiǎnlán світло-синій，

淡蓝 dànlán блідо-синій，

天蓝色 tiānlánsè небесно-синій колір

深蓝色 shēnlánsè темно-синій

藏蓝 zànglán синій колір з червоним відтінком

蓝靛 líndiàn індиго

3. Також 蓝 lán має значення оригіналу, працівника.

Наприклад:

蓝领 lánlǐng «синій комірець» (працівник фізичної праці)

蓝皮书 lánpíshū синя книга (збірник офіційних документів)

蓝图 lántú початковий проект, план, малюнок

蓝本 lánběn першоджерело, прототип, твір, який послужив зразком для сюжету (стилю)

Так, як lǜ 蓝 lán вважається блідим кольором, його використовували для працівників нижчого класу, для тих, хто працював руками 蓝领工人 lánlǐng gōngrén «синій комірець» (клас працівників, зайнятих безпосереднім виробництвом товарів, переважно фізичною працею, що не потребує розумових зусиль, а також високої кваліфікації).

В Китаї вважалося, що існує п’ять основних кольорів, згідно з філософією космологічний устрій світу 五行 wǔxíng. У різних джерелах називаються обов'язково червоний, жовтий, білий, чорний кольори, потім

синій чи зелений. Складність відбувається в тому, що ієрогліф 青 qīng поєднує в собі синій, зелений та чорний кольори.

Літературознавець Аделаїда Федорівна Троцевич користується поняттям «зелено-сині кольори». Таким чином, ми висуваємо припущення, що в стародавньому Китаї кольором 青 qīng називався не суто синій, і не суто зелений колір, а синьо-зелений, бірюзовий.

Як було зазначено, лексема 青 qīng у своєму першому значенні поєднує відразу два кольори — синій і зелений. Вважається,що відповідний даному позначенню кольору ієрогліф в його древньому накресленні позначав рослину над колодязем-шахтою, спорудженим для добування мінерального барвника (Сичов, 1975, ст. 23).

Колір 青 qīng співвідноситься з весною, народженням, молодістю. Це колір чистого неба спокійного моря. Це колір життя. У сучасному трактуванні зелені, і сині відтінки виражають спокій, безпеку, мудрість, глибину.

Особливий устрій китайської колірної системи дозволяє використовувати лексеми кольору для опису часто прямо протилежних ситуацій (Закудряєва, 2012).

Функціонування ієрогліфа 青 qīng у значенні синій, блакитний притаманно описи природних явищ.

Прикметником 青 qīngможна позначити чисте небо 青天 qīngtiān, 青冥 qīngmíng у значенні небесного простору. Однак у наш час для позначення синього кольору частіше вживається 蓝 lán, особливості якого ми розібрали раніше.

1. Ієрогліф 青 qīngпозначає зелений колір.

   Наприклад:

   青山 qīngshān зелені (порослі лісом) гори

   青蛙 qīngwā зелена жаба

   青树 qīngshù вічнозелені дерева

   青菜 qīngcài овочі, зелень

   青苔 qīngtái зелений мох

2. 青 qīng має значення молодий, квітучий, весняний

   Наприклад:

   青脸 qīng liǎn молоде обличчя

   热血青年 rèxiě qīngnián палка молодь, натхненні юнаки

   知识青年 zhīshi qīngnián молодь, яка здобула освіту

   青春 qīngchūn молодість, юність, весняний час життя

   青年 qīngnián молодь, молодий

   青春 qīng chūn квітуча весна

3. Говорячи про колір 青 qīng має значення: яскравий, густий, глибокий, темний,

   Наприклад:

   青绿 qīnglǜ темно-зелений

   青葱 qīngcōng яскраво-зелений

青青 qīngqīng пишний, буйний, густий (про листя, траву)

藏青 zàngqīng темно-синій

4. 青 qīng має прихильний, милостивий, уважний значення.

Наприклад:

青楼 qīnglóu житло знатної особи

青睐 qīnglài прихильність

青紫 qīngzǐ одяг високопосадовців

青云 qīngyún популярність, шана

Згідно з дослідженнями, проведеними в психології, всі відтінки фіолетового виражають потяг до простору, свободи і до всього, що не визнає кордонів, а одяг відповідного кольору символізує спрагу до самовираження, творчості.

Фіолетовий 紫 zǐ у Китаї – синонім шляхетності та знатності. У цьому він схожий на червоний 红 hóngi жовтий 黄 huáng. Палац імператора часто називають «фіолетовим забороненим містом 紫禁城 zǐjìnchéng», лише чиновники третього розряду і вище могли носити одяг фіолетового кольору.

Явище 紫气东来 zǐ qì dōng lái, (дослівно – небесне сяйво зі Сходу) вважається сприятливим ознакою, місце, де з'являється це сяйво, називають землею скарбів, там народжуються імператори, князі, люди «блакитної крові».

Крім того, в китайській мові людину, що має дуже великий вплив і авторитет, називають 红得发紫 hóng de fāzǐ.

У сучасній мові лексема 紫 (zǐ) передає як фіолетові, так і пурпурові відтінки

紫 zǐ фіолетовий має обмеженні семантичні функції:

1. Початкове значення 紫 zǐ –фіолетовий, пурпуровий колір.

   Наприклад:

   紫红 zǐhóng багряний, пурпуровий

   紫砂 zǐshā пурпурові піски

   发紫 fāzǐ ставати фіолетовим

   紫铜 zǐtóng червона мідь

   绛紫 jiàngzǐ темно-фіолетовий (з червонуватим відтінком)

2. 紫 zǐ має значення заможного, королівського

   Наприклад:

   青紫 qīngzǐ одяг високопосадовців

   紫禁城 zǐjìnchéng Заборонене місто

   大 红 大 紫 dàhóng dàzǐ досягти успіху, прославитися, мати запаморочливий успіх, що знаходиться в центрі уваги

   紫衣 zǐyī одяг пана

3. 紫 zǐ – фіолетовий колір ми найчастіше можемо зустріти в назвах рослин:

   Наприклад:

   紫罗兰 zǐluólán фіалка

紫菜 zǐcài сушені водорості норі

紫丁香 zǐdīngxiāng бузок

紫檀 zǐtán сандалове дерево

紫藤 zǐténg китайська гліцинія

Говорячи про використання фіолетового у творах сучасної художньої літератури, слід почати з того, що з усіх спектральних кольорів він та його відтінки найбільш рідко зустрічаються у текстах.

Висновок до розділу 2

Вивчаючи розвиток колоронімів на прикладах із китайсько-російського інтернет словника ми були вражені тим, на скільки часто вживаються колороніми в творах та розмовній китайській мові. Під час дослідження ми розглянули колороніми які означають червоний, жовтий, зелений, чорний, білий та фіолетовий кольори. Розглянувши їхні значення, ми можемо дійти висновку, що всі значення, так чи інакше, походять від початкового.

Цікавим на наш погляд є те, що на відміну від українських традицій білий колір в Китаї є кольором смутку, а жовтий та фіолетовий – це колір імператорів з давніх часів.

Досліджуючи 青 qīng цікавим є те, він поєднує в собі не лише колір «зелений», а й «синій» та «чорний», тож не дивно, що 青 qīng має таке різноманітне семантичне значення. Зі словників ми дістали на рахунок колоронімів великий синонімічний ряд ієрогліфів, який означає один колір, але має абсолютно різні значення в поєднанні з іменниками, прикметниками, дієсловами.

Отже, формування уявлень про колір у Китаї відбувалося не так на основі забарвлення предметів реального світу – блакитне небо, зелене листя,

синє море, скільки в рамках філософсько-релігійних уявлень про космологічний устрій світу. Таким чином , китайські назви основних кольорів виявляються організованими як світоглядні категорії.

РОЗДІЛ 3 СЕМАНТИКА КОЛОРОНІМІВ НА ПРИКЛАДІ ГОЛОВНИХ ГЕРОЇВ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ «СОН У ЧЕРВОНОМУ ТЕРЕМІ» ЦАО СЮЕЦИНЯ

«Сон у червоному теремі» (红楼梦 hóng lóu mèng) – це один з чотирьох найпопулярніших класичних романів на китайській мові. Незадовго до смерті письменника Цао Сюециня в 1763 р, перші 80 розділів вийшли в світ під назвою «Записки на камені» (石头记 shí tóu jì). Майже тридцять років по тому, в 1791 р, видавець Гао Є разом зі своїм помічником опублікував ще сорок розділів, завершивши сюжетну лінію роману і давши йому нинішню назву. Дослідники роману сперечаються про те, наскільки ця заключна частина відображає авторський задум Сяо Сюециня.

«Сон в червоному теремі» – це багатопланова розповідь про занепад двох гілок сімейства Цзя, на тлі якого - крім трьох поколінь родини – проходить безліч їх родичів і домочадців. На відміну від більш ранніх китайських романів, в «Сон у червоному теремі» використовується чітка сюжетна лінія і стрункa композиція, це перший роман, де письменник детально розкриває переживання героїв і зміну їх настроїв. У романі вільно перемішані елементи автобіографічного опису побуту (піднесення і занепад

сім'ї Цао Сюеціня) і вигадки, події повсякденні чергуються з надприродними подіями. Роман неодноразово заборонявся в Китаї.

Незабаром після Культурної Революції у 1980 році в Пекіні в системі академії суспільних наук було організовано окремий Інститут досліджень роману «Сон в червоному теремі», під назвою 中国艺术研究院红楼梦研究所 Zhōngguó yì shù yánjiù yuànhónglóumèngyánjiū suǒ . Була виділена особлива галузь науки, що займається найрізноманітнішими дослідженнями пов'язаними з романом. Ця галузь науки отримала назву «红学 hóng xué», що перекладається, як наука, про вивчення роману «Сон в червоному теремі». Діяльність Інститут досліджень роману «Сон в червоному теремі» не тільки організаційна, (це коли в Китаї утворюється нова спільнота любителів роману, куди виїжджає представник Інституту, для складання загальної програми), але є й дослідницька діяльність. До створення Інституту видання ранніх рукописів, знайдених ранніх редакцій, дослідження робилися не систематично.

Багато рукописів залишалися невідомими широкому колі фахівців. Також дослідження були в тому, що досліджувались історичні обставини, на основі яких був створений роман. Вивченням історії тексту, і тим самим вивченням творчої історії роману – займалися і займаються такі дослідники, як Ху Ши, Лу Сінь, Юй Пін-бо і Чжоу Жу-чан.

3.1 Семантика та використання колоронімів «червоний», «жовтий», «зелений» в художньому творі «Сон у червоному теремі» Цао Сюеціня.

Без колоронімів не може обійтися жодна творча людина, як за приклад ми взяли китайський роман, письменника Цао Сюеціня 曹雪芹 «Сон у червоному теремі» (红楼梦 Hónglóumèng). Головним кольором роману як видно навіть назви «Сон у червоному теремі» є червоний 红 hóng.

У цьому романі багато символіки, пов’язаної з кольором. Як вже було зазначено, колороніми або колоративна лексика – це лексична група, до складу якої, входять мовні одиниці (ієрогліфи), які безпосередньо містять кольорову семантику. Колоративна лексика ілюструє, як колір фіксує психофізичні сторони життя людини, результат впливу зовнішніх факторів і внутрішній стан людини .У той же час, слід зазначити, що на функціонування колоронімів і ними утворених поєднань, впливають такі фактори як традиційна культура і особисте художнє рішення автора.

Колір в художньому творі набуває символічного значення, стає образною структурою, що містить у собі накопичені етносом характеристики зображуваної реалії, що призводить до багатозначності цієї структури (Рибальченко, 2011, ст.10.)

В романі «Сон у червоному теремі» 732 мовних одиниць, які передають значення «червоний». Існує три колороніми, які передають значення «червоний» у тексті роману, а саме:

червоний 红 hóng – зустрічається 663 рази;

яскраво-червоний або колір «кіновар» 朱 zhū – 32 разів;

червлений 赤 chì – 37 разів.

В романі «Сон у червоному теремі» існують колоративні поєднання з ієрогліфом 红 hóng.

Наприклад:

桃红 táo hóng персиково-червоний

银红 yín hóng сріблясто-червоний

朱红 zhū hóng кіноварно-червоний

石榴红 shí liú hóng гранатово-червоний

Колоронім 红 hóng, в тексті роману виконує функцію постійної ознаки, в таких поєднаннях, як:

红丝 hóng sī червоний шовк

红缎子 hóng duàn zi червоний атлас

红衣 hóng yī червоний одяг

红袄 hóng ǎo червона куртка

红裙 hóng qún червона спідниця

红鞋 hóng xié червоні туфельки

红帘 hóng lián червона завіса

红烛 hóng zhú червоні свічки

红灯 hóng dēng червоні ліхтарі

红纸 hóng zhǐ червоний папір

红帖 hóng tiē червоні запрошення

Колоронім «червлений» 赤 chì, в тексті роману виконує функцію постійної ознаки, в таких поєднаннях, як :

赤金 chì jīn червлене золото

赤标 chì biāo червлена вивіска

Червоний колір і його відтінки, в китайській культурі, вказують на радість, щастя, благополуччя, зокрема вбрання нареченої є традиційно червоного кольору, крім того, вважалося, що червоний колір відлякує злих

духів, тому в одяг червоного кольору намагалися одягати дітей, а предмети інтер'єру червоного кольору розставляти в кімнатах (Ерлін, 1998, ст. 10-14).

У художньому творі «Сон у червоному теремі» 269 мовних одиниць, які позначають зелений, а саме:

Зелений 绿 lǜ – 89 разів

Синьо-зелений 青 qīng 180 разів.

Зі ієрогліфом 绿 lǜ ми маємо колоративні поєднання такі, як:

青绿 qīnglǜ темно-зелений

豆绿 dòulǜ світло-зелений, салатний

碧绿 bìlǜ яскраво-зелений, смарагдовий, бірюзовий

油绿 yóulǜ темно-зелений з блискучим відливом

葱绿 cōnglǜ ніжно-зелений, колір зеленої цибулі

柳绿 liǔlǜ вербово-зелений

绿闪 lǜ shǎn іскристо –зелений

闪绿 shǎnlǜ діамантовий зелений

Колоронім 绿 lǜ, в тексті роману виконує функцію постійної ознаки, в таких поєднаннях, як:

绿蜡 lǜlà зелена свічка

祖母绿 zǔmǔlǜ смарагд

绿波 lǜbō зелена хвиля

石绿 shílǜ малахіт, малахітова зелень

绿荑 lǜ yí зелені паростки

绿纱 lǜshā зелена марля

绿玉 lǜyù смарагд, зелений нефрит

Жовтий колір 黄 huáng зустрічається в романі 129 разів. 黄 huáng вживається одним кольором, або в поєднанні, наприклад:

黄黄 huáng huáng жовтий-жовтий

青黄 qīnghuáng зелено-жовтий

娇黄 jiāo huáng ніжно-жовтий

黄金 huángjīn золотий

鹅黄 éhuáng ніжно-жовтий

葱黄 cōnghuáng вербово-жовтий

В тексті роману 黄 huáng виконує функцію постійної ознаки, в таких поєднаннях, як:

黄土 huángtǔ жовтозем, жовтий ґрунт

黄粱 huángliáng пшениця, просо

黄泉 huángquán загробний світ,

黄花 huánghuā жовта квітка

黄泥 huángní глина

黄梅 huángméi стигла жовта слива

黄汤 huángtāng жовте зілля, хмільне

Колоративна лексика ілюструє, як колір фіксує психофізичні сторони життя людини, результат впливу зовнішніх факторів і внутрішній стан людини.

За уявленнями філософії древніх китайців про космологічний устрій світу 五行 wǔxíng відноситься вчення про 5 елементів де за кожним окремим елементом закріплюється певна система понять таких як сторона світу, емоція, орган людського тіла, колір та інше.

Таким чином в Китаї кольором позначають не тільки забарвлення предметів, а також певні якості людини. Цао Сюецінь був добре знайомий з цією системою її застосуванням. У тексті роману є прямі посилання на застосування принципів цієї системи. Згадки найчастіше можна побачити в діалогах героїв, коли вони обговорюють складні рецепти ліків, гадають, визначають сприятливі дати для різних подій. Непряма згадка система елементів спостерігається при виборі автором імен персонажів в описі особливостей їх характерів і смаків.

Найбільш яскраво кольоровий символізм проявляється у по відношенню до трьох головних героїв роману Цзя Баоюя 賈寶玉 JiǍBǎoyù, Лін Дайюй 林黛玉 LínDàiyù та Сюе Баочхай 薛寶釵 Xuē Bǎochāi, асоціація героїв з певним кольором не тільки вказує на якості їх характеру, інформує їх відносини один з одним, а навіть зумовлює їх подальшу долю.

Серед величезної палітри кольорів, яку автор використав в романі можна особливо виділити три головних кольори це кольори червоний, зелений і жовтий та асоціативно співвідноситься сила кольорів з трьома героями. З червоним кольором автор співвідносить Цзя Баоюя 賈寶玉 JiǍBǎoyù, Лін Дайюй 林黛玉 LínDàiyù з зеленим, а Сюе Бао-чай 薛寶釵 Xuē Bǎochāi з жовтим.

3.2 Співвідношення колоративної лексики з образом головного героя художнього твору «Сон у червоному теремі» Цзя Баоюя.

Автор асоціює головного героя Цзя Баоюя 賈寶玉 JiǎBǎoyù з червоним кольором. Можна сказати, що автор «затопив» все середовище головного героя червоним кольором. Ключовим предметом, який в першу чергу вказує на співвіднесення головного героя з червоним – це яшма, з якою в роті народився Баоюй. Ця яшма була яскраво червона і в тексті її називають «одухотворена яшма» (通灵宝玉 tōng líng bǎo yù), також середовище, в якому проживав Баоюй, називалось «Веселий червоний дворик»(怡红院 yíhóngyuàn). У кімнатах Баоюя все було в червоних кольорах, і вишиті золотим червоні фіранки, і подушки, і покривала і т.д.

Іншим предметом є переваги в їжі та питті головного героя. Качка під солодким маринадом – найулюбленіша страва головного героя. З напоїв, він вважає найкраще – традиційний напій з розведеного сиропу, під назвою «роса на трояндах», та найулюбленіший сорт чаю, має назву «кленова роса». Також в головного героя була дивна звичка – куштувати помаду та рум'яна.

З роману нам відомо, що у «Веселому червоному дворику»(怡红院 yíhóngyuàn) Баоюй ознайомився зі заходами щодо приготування та використання рум'ян, які, можна сказати, були дуже професійними. Він не тільки знав, як робити їх, а також полюбляв їсти їх з губ дівчат, та просто з пляшечки. Ми можемо взяти за приклад двадцять третій розділ роману. Баоюй підійшов до місіс Ван, щоб зустрітися з Цзя Чжен, його схопили за золотий браслет біля дверей і насмішкувато сказали:

«我这嘴上是才擦的香浸胭脂，你这会子可吃不吃了？»

«Wǒ zhè zuǐ shàngshì cáicā dexiāngjìnyānzhī, nǐ zhè huì zǐ kě chī bù chīle?»

«Я щойно натерла губи ароматними рум'янами, ти збираєшся їх тепер їсти?»

Одяг, в якому з'являється герой в головних сценах також червоного кольору. Слід зазначити, ще один особливий для Баоюя предмет – це

червоний плащ, який він одягав, як і в радісні, так і в сумні моменти свого життя.

Вперше ми бачимо одяг Цзя Баоюя 賈寶玉 JiăBăoyù, коли він зустрів Лін Дай-юй 林黛玉 LínDàiyù. Наш погляд прикований до офіційного вбрання Баоюя так, як він не встиг передягтись після відвідання храму. У романі цей образ був описаний так:

«头上戴着束发嵌宝紫金冠，齐眉勒着二龙抢珠金抹额，穿一件二色金百蝶穿花大红箭袖，束着五彩丝攒花结长穗宫绦，外罩石青起花八团倭锻排穗褂，登着青缎粉底小朝靴。»

«Tóushàngdàizheshù fă qiànbăozĭjīnguān, qí méilēizhe èrlóngqiăngzhū jīnmŏ é, chuānyī jiàn èrsè jīnbăidié chuānhuā dàhóngjiànxiù, shùzhewŭcăisī zănhuā jiē zhăngsuì gōngtāo, wàizhàoshí qīngqĭ huā bā tuánwō duànpáisuì guà, dēngzheqīngduànfĕndĭ xiăocháoxuē.»

«На голові зв’язане в пучок волосся було вплетене в ковпачок з червоного золота та інкрустоване дорогоцінним камінням. На чолі, майже до брів, була зав’язана пов’язка з двома золотими драконами, які трималися за перлину. Одягнений він був в яскраво червоний халат, з вузькими рукавами, на яких були вишиті двома кольорами сто золотих метеликів, які пурхали між квітками, зав’язана на талії різнокольорова мотузка з вишитими квітами та довгою бахромою, поверх халату була одягнена темно-блакитна кофта з японського атласу, та зібраними у вісім колець квітами, в ряді з киточками, та традиційне парадне взуття з чорного сатину на рожевій підошві.»

Автор описує обличчя Цзя Баоюя таким чином:

«面若中秋之月，色如春晓之花，鬓若刀裁，眉如墨画，面如桃瓣，目若秋波。虽怒时而若笑，即视而有情。项上金螭璎珞，又有一根五色丝绦，系着一块美玉。»

«Miànruò zhōngqiū zhī yuè, sè rú chūnxiǎozhī huā, bìnruò dāocái, méirú mòhuà, miànrú táobàn, mù ruò qiūbō. Suī nù shí'érruò xiào, jí shì éryǒuqíng. Xiàngshàngjīnchī yīngluò, yòuyǒuyī gēnwǔsè sī tāo, xìzheyīkuàiměiyù.»

«Обличчя, як місяць на свято «Середини осені», колір подібний до квітки, яка щойно розквітла в ранці весною, охайне волосся на скронях, ніби підрізане ножем, брови ніби намальовані тушшю, форма обличчя схожа на пелюстку персика, а очі, немов, осінні хвилі. Здавалося, що навіть коли він гнівався, то посміхався, у погляді відчувалась ніжність. На шиї виднілося намисто із самоцвітів та підвісками форми золотого дракона ».

Перше на що ми звернули увагу – це ковпачок, який вплетений у волосся Баоюя. Такий головний убір не носили дорослі чоловіки, їм необхідно було вдягати те, що б показувало їхнє положення в суспільстві, тож таку прикрасу носили підлітки.

Зображення двох драконів, що тримають перлину на пов’язці, несе складне символічне значення, показує зв'язок чоловічого та жіночого, Інь 阴 yīn та Ян 阳 yáng. Дракон живе у воді, річкахі та озерах, його внутрішня сутність –вогонь. Таким чином, вогонь та вода символізують чоловічу та жіночу сутність. А перлина в народній свідомості увібрала зображення природного явища, яке часто супроводжує дракона, блискавку. Грозова блискавка у формі перлини – кульова блискавка (Сичов, 1975, ст. 26). Також ми не можемо забути той факт, що символи драконів, носили виключно члени імператорської сім’ї, та ті, хто отримав такий привілей і отримав дозвіл від імператора, що характеризує сім'ю Цзя як особливо наближену до царюючого дому.

Наступна яскрава особливість вбрання юнака, що має символічне значення – це візерунок з метеликів, що пурхають серед квітів. З одного боку, метелик символізує побажання щастя та довголіття (Гест, 2007, ст. 117), а з іншого, знову несе складний філософський підтекст, властивий стилю Цао

Сюеціня.Автор таким чином нагадує читачеві, що сон є головною темою роману (Сичов, 1975, ст. 86).

Через деякий час герой переодягається та постає перед читачем в домашньому одязі:

«头上周围一转的短发，都结成小辫，红丝结束，共攒至顶中胎发，总编一根大辫，黑亮如漆，从顶至梢，一串四颗大珠，用金八宝坠角总编一根大辫，黑亮如漆，从顶至梢，一串四颗大珠，用金八宝坠角，身上穿着银红撒花半旧大袄，仍旧带着项圈，宝玉，寄名锁，护身符等物，下面半露松花撒花绫裤腿，锦边弹墨袜，厚底大红鞋。越显得面如敷粉，唇若施脂，转盼多情，语言常笑。天然一段风骚，全在眉梢，平生万种情思，悉堆眼角。»

«Tóushàngzhōuwéiyī zhuàndeduǎnfǎ, dōujié chéngxiǎobiàn, hóngsī jiéshù, gòngzǎnzhì dǐngzhōngtāifà, zǒngbiānyī gēndà biàn, hēiliàngrú qī, cóngdǐngzhì shāo, yī chuànsì kē dà zhū, yòngjīnbā bǎozhuì jiǎozǒngbiānyī gēndà biàn, hēiliàngrú qī, cóngdǐngzhì shāo, yī chuànsì kē dà zhū, yòngjīnbā bǎozhuì jiǎo, shēnshangchuānzhuó yínhóngsā huā bànjiù dà ǎo, réngjiù dàizhexiàngquān, bǎoyù, jì míngsuǒ, hùshēnfú děngwù, xiàmiànbànlù sōnghuā sā huā língkùtuǐ, jǐnbiāndànmò wà, hòudǐ dàhóngxié. Yuè xiǎndé miànrú fū fěn, chúnruò shī zhī, zhuǎnpànduōqíng, yǔyánchángxiào. Tiānránɣīduànfēngsāo, quánzàiméishāo, píngshēngwànzhǒngqíngsī, xī duī yǎnjiǎo.»

«Волосся заплетене в тонкі коси тонкою червоною шовковою ниткою, та зібрані на маківці в одну велику чорну та блискучу, немов лак, косу, прикрашену чотирьома великими перлинами. Одягнений в довге ватне пальто срібно-червоного кольору, на якому виднілися розкидані квіти. Як і раніше на ньому було те коштовне намисто з дорогоцінним камінням, а також медальйон у вигляді замку зі чернечим ім'ям та амулет. Нижче він був одягнений в штани кольору сосни з візерунком розсипаних квітів, розкішні чорні панчохи та яскраво червоне взуття на товстій підошві. Обличчя

виглядає так, ніби його напудрили, губи, як наче, нафарбовані помадою, такі ніжні, немов, постійно всміхаються. Природна витонченість відобразилася на кінчиках його брів, життєва сентиментальність в кінчиках його очей.»

В порівнянні з офіційним вбранням, ми бачимо що червоний колір виходить на перший план в домашньому одязі. Не можемо не звернути увагу на те, що Баоюй одягнутий в штани, які добре видно. В офіційному, та і в будь –якому вбранні для виходу в світ, хоч трохи видимі штани були верх несмаку та невихованості. (Сичов, 1975, ст. 87).Проте в цій невимушеній сімейній обстановці відкриті штани цілком доречні. Примітним є взуття головного героя – товста підошва характерна саме для періоду династії Цінь (Крюков 1987, ст. 122).

Численні амулети та один медальйон з іменем видають вік Баоюя та сприйняття його родиною. Незважаючи на те, що Баоюй носить одяг дорослого, він все ще молодий, оскільки ці дрібнички часто одягали на шиї дітей.

У восьмому розділі герой зустрічається з Сюе Бао-чай 薛寶釵 Xuē Bǎochāi, його вбрання схоже на те, що він одягав, зустрічаючись з Лін Дай-юй 林黛玉 LínDàiyù:

«寶玉頭上戴著纍絲嵌寶紫金冠，額上勒著二龍搶珠金抹額，身上穿著秋香色立蟒白狐腋箭袖，系著五色蝴蝶鸞絛，項上挂著長命鎖，記名符，另外有一塊落草時銜下來的寶玉。»

«Bǎoyù tóushàngdàizheléisī qiànbǎozǐjīnguān, é shànglēizhe èrlóngqiǎngzhū jīnmǒ é, shēnshangchuānzhuó qiūxiāngsè lì mǎngbáihú yè jiànxiù, xìzhewǔsè húdié luántāo, xiàngshàngguàzhechángmìngsuǒ, jì míngfú, lìngwàiyǒuyīkuàiluòcǎoshí xiánxiàláidebǎoyù.»

«На голові Баоюй мав ковпачок з червоного золота та інкрустоване дорогоцінним камінням, на чолі була зав’язана пов’язка з двома золотими

драконами, які трималися за перлину. Одягнений в темно-жовтий парадний каптан з вузькими рукавами, розшитий драконами та підбитий білим лисячим хутром, зав'язана на талії різнокольорова шовкова стрічка з вишитими метеликами. На шиї висів амулет «Замок довголіття», а також дорогоцінна яшма, з якою народився Баоюй.»

Можна додати, що пояс з метеликами та амулет довголіття мають однаковий сенс – бажання довгого життя своєму власнику (Гест, 2007, ст. 117).

У п'ятнадцятому розділі ми бачимо ще один офіційний наряд головного героя. Баоюя було запрошено до пана, який дуже хотів побачити яшму, з якою народився юнак.

«宝玉戴著束发银冠，勒著双龙出海抹额，穿著白蟒箭袖，围著攒珠银带，面若春花，目如点漆。»

«Bǎoyù dàizheshù fà yínguān, lēizheshuānglóngchūhǎimǒ é, chuānzhuó báimǎngjiànxiù, wéizhezǎnzhū yíndài, miànruò chūnhuā, mù rú diǎnqī.»

«На голові Баоюя був зав'язаний пучок зі срібряною шапочкою, пов'язка на голові зі зображенням двох драконів. Одягнутий в білий парадний каптан з вузькими рукавами, розшитий драконами, що виходять з моря, перев'язаний срібним поясом та оброблений перлами. Колір обличчя, як весняна квітка, яка яскраво сяє, очі сяють, немов лак.»

В даному розділі ми побачили незвичайний вибір кольору для головного героя – білий. Як ми вже зазначали, традиційно білий колір співвідносився з трауром і смертю, але згодом білий набув характеру імператорського кольору, та мав позитивний характер. Знову вбрання юнака супроводжується вишивкою з драконами, як символу влади та чоловічого початку.

Звернувши увагу, можна помітити, що пальто юнака, окрім мотиву дракона та прикрас лисячим хутром і пояс, оброблений перлами – це ще один привабливий компонент його образу. Звичайно, сім'я Цзя багата, і молодий чоловік носить дорогі тканини і рідкісні дорогоцінні камені. Але ці дві

специфіки демонструють авторський натяк на метафору лисиці. Лисиця - це перевертень, який вийшов із царства безсмертних, і з цією дивовижною істотою пов'язано багато казок та оповідань. Ця тварина в китайській культурі має фантастичний, а іноді навіть магічний образ. В деяких казках говориться, що лисиця черпає свої чарівні сили від яскравої перлини.

Востаннє автор демонструє нам яскравий образ Баоюя у сімдесят восьмому розділі:

«只穿著一件松花绫子夹袄，袄内露出血点般大红裤子来。这裤子配著松花色袄儿，石青靴子，越显出这靛青的头，雪白的脸来了。»

«Zhǐ chuānzhuó yī jiànsōnghuā língzijiá ǎo, ǎonèilùchū xiě diǎnbāndàhóngkùziláі. Zhè kùzipèizhesōnghuā sè ǎoer, shí qīngxuēzi, yuè xiǎnchū zhè diànqīngdetóu, xuěbáideliǎnláile.»

«Він залишився в жакеті з тонкого візерункового шовку кольору сосни, яскраво червоного кольору штанах, схожі на плями крові. Ці штани поєднуються з жакетом кольору сосни та темно-синім взуттям, які ще більше підкреслюють темно-синє волосся та білосніжне обличчя. »

Лише жовтий відсутній серед основних кольорів поміж червоного, зеленого, чорного, синього та білого, які майже складають п’ять традиційних кольорів. В образах Баоюя ця колірна палітра часто повторюється.

Червоний, у розумінні більшості людей, це жіночий колір, або колір, який більше підходить жінкам, який може зробити жінок трохи чарівнішими. Але Цзя Баоюй, молодий господар в особняку Цзя, виявляється тим, хто особливо полюбляє червоний колір. Любов до червоного Цзя Баоюя майже стала «ексцентричністю». Йому подобається не тільки червоний одяг, а й все, що пов'язано з червоним, особливо рум'яна і помада, якими можуть користуватися тільки жінки.

3.3 Співвідношення колоративної лексики з образом героїні художнього твору «Сон у червоному теремі» Лін Дайюй.

Лін Дайюй 林黛玉 LínDàiyù молодша двоюрідна сестра Баоюя та його перше кохання, автор асоціює з зеленим кольором. Сама Лін Дайюй носить одяг різних відтінків зеленого кольору, та любить предмети з такою окраскою.

Зелений колір для героїні – це в першу чергу ієрогліф 绿 lǜ – зелений, який складається з бірюзового та жовтого кольорів, в пропорції, де бірюзового багато, а жовтого зовсім трішки. Бірюзовий колір співвідноситься з елементом дерева, а жовтий з елементом землі. Слідуючи задуму автора характер і доля героїні також проявляється через ці елементи та їх пропорції. Співвідношення цих елементів автор підкреслює в її імені Лін Дайюй 林黛玉 LínDàiyù – прізвище головної героїні означає ліс. Останній склад імені героїні позначає «нефрит(камінь, породжений землею)». Так можна зазначити, що елемент «Дерева» – більше представляє характер Лінь Дайюй

Коли Лін Дайюй тільки но переїхала, то її поселили в кімнату обтягнуту бірюзовим шовком. Резиденцією Лін Дайю є павільйон Сяосян (潇湘馆 xiāoxiāng guǎn), який був повністю вимитий, елегантний і чистий. В романі павільйон постає перед нами як:

«两边翠竹夹路，土地下苍苔布满，中间羊肠一条石子漫的路。»

«liǎngbiāncuì zhú jiā lù, tǔ dìxià cāngtáibù mǎn, zhōngjiānyángchángyītiáoshízǐ màndelù.»

«Обабіч дороги росли зелені бамбуки, земля вкрита мохом, а посередині дорога всипана камінням.»

Цей опис розкриває спокій всюди, наче одяг Лінь Дайюй також має бути елегантним та спокійним. Однак у кількох описах одягу Лін Дайюй ми виявили, що вона любить червоний так само, як і Цзя Баоюй.

Детально її одяг був описаний в сорок дев’ятому розділі:

«黛玉换上掐金挖云红香羊皮小靴，罩了一件大红羽纱面白狐狸里的鹤氅，束一条青金闪绿双环四合如意绦，头上罩了雪帽。»

«dàiyù huànshàngqiā jīnwā yúnhóngxiāngyángpí xiǎoxuē, zhàoleyī jiàndàhóngyǔshā miànbáihúlí lǐ dehè chǎng, shù yītiáoqīngjīnshǎnlǜ shuānghuánsì hé rúyì tāo, tóushàngzhàolexuě mào.»

«Дайюй взула червоні чобітки з візерунками у вигляді золотих хмар, накинула яскраво-червону шовкову накидку з пір'я журавля, підбиту хутром білої лисиці, зав'язала пояс, плетений з чорних і золотих ниток із зеленуватим відливом, та одягла капелюх, який рятує від снігу.»

В оригіналі роману автором для опису вишитих золотом чобіток панянки Лінь використано словосполучення 红香羊皮小靴 hóng xiāng yáng pí xiǎo xuē. За часів Цао Сюециня вироблена бараняча 红香羊皮 hóng xiāng yáng pí шкіра ввозилася до Цинської імперії з Монголії і входила до реєстру податних товарів.

Що стосується накидки яскраво-червоного кольору 大红 dàhóng з пір'я журавля, то вона була ще й підбита білим хутром лисиці. У ту епоху виготовлення такого одягу використовувалися як пір'я птиці, а й руно, що робило її теплішою; до того ж, вона мала водовідштовхувальну властивість. За свідченням знавців старого Китаю, такі накидки можна було побачити на аристократах Піднебесної ще в 30-х роках минулого століття.

Щодо пояса Лінь Дайюй 青金闪绿 qīng jīn shǎn lǜ як «бірюза та золото». Оскільки мова йде про предмет гардеробу, ми перекладати ієрогліф 青 qīng ,як «чорний». 青金闪绿 qīng jīn shǎn lǜ – це плетіння з чорних і золотих шнурів з пропущеними крізь них зеленими нитками. Згідно з каноном, чобітки і накидка червоного кольору 大红 dàhóng за своєю гамою чудово

поєднувалися з чорним кольором. Як бачимо, перед нами – юна дівчина, бездоганно та зі смаком одягнена.

У деяких деталях костюма Дайюй можна знайти прихований зміст.

По-перше, це візерунок з хмар, несе в собі позитивний зміст, побажання удачі та щастя (Гест, 2007, ст. 21)

По-друге, накидка з пір'я журавля, знову відсилання до неба, птах і небо тісно пов'язані. До того ж цей птах має священне значення, особливо в даосизмі, він часто супроводжує даоських безсмертних (Кравцова, 2004, ст. 408).

По-третє, бірюза – це символ благородства, багато древніх правителів вважали бірюзу найдорожчим каменем нарівні з яшмою. Два ці дорогоцінні камені нагадують нам Баоюя і Дайюй, автор ще раз підкреслює їхню рівність і значущість.

У вісімдесят п'ятому розділі вся сім'я святкує день народження Лінь Дайюй. Автор у парі рядках описує її зовнішній вигляд:

«黛玉略换了几件新鲜衣服，打扮得宛如嫦娥下界，含羞带笑的出来见了众人。湘云，李纹，李纨都让他上首座，黛玉只是不肯。»

«Dàiyù lüè huànlejǐ jiànxīnxiānyīfú, dǎbàndé wǎnrú cháng'é xiàjiè, hánxiū dàixiàodechūláijiànlezhòngrén. Xiāngyún, lǐ wén, lǐ wándōuràngtā shàngshǒuzuò, dàiyù zhǐshì bù kěn.»

«Вдягнена у все нове, здавалося, сама Чан Є спустилася у світ смертних, тазі сором’язливою посмішкою вийшла назустріч усім.»

Дівчина порівнюється з богинею місяця, знову відсилання до неба і фантастичного створення .

Останній раз детальний опис наряду дівчини дається у вісімдесят дев'ятому розділі:

«黛玉身上穿著月白绣花小毛皮袄，加上银鼠坎肩，头上挽著随常云髻，簪上一枝赤金匾簪，别无花朵，腰下系著杨妃色绣花绵裙。»

«Dàiyù shēnshangchuānzhuó yuè báixiùhuā xiǎomáopí ǎo, jiā shàngyínshǔ kǎnjiān, tóushàngwǎnzhesuí chángyúnjì, zānshàngyīzhī chìjīnbiǎnzān, bié wú huāduǒ, yāoxià xìzheyángfēisè xiùhuā miánqún.»

«Дайюй була вдягнена в голубо-білу хутряну куртку з вишивкою, жилетку з горностаю, на голові була пишно збита зачіска з золотою пластинкою на шпильці червоного кольору, без інших квітів, і вишиту бавовняну спідницю рожевого кольору, пов’язану навколо її талії схожій на ту, що колись носила Ян Гуйфей.»

У цьому описі, ми бачимо порівняння з Ян Гуйфей, однією з чотирьох красунь древнього Китаю. Можна помітити, що якщо на початку роману Дайюй одягалася яскраво, в червоний колір, то в кінці його заміщає білий колір, як натяк на швидку смерть дівчини. Востаннє, коли читач бачить Баоюя, він теж одягнений в білий колір.

3.4 Співвідношення колоративної лексики з образом героїні художнього твору «Сон у червоному теремі» Сье Баочхай.

Щодо Сюе Баочхай 薛寶釵 Xuē Bǎochāi , інша двоюрідна сестра Цзя Баоюя. В кімнаті Сюе Баочхай не було ніяких дрібничок, лише біла ваза з декількома жовтими хризантемами, а поруч 2 книги та чайне приладдя. Кольорова асоціація, майже у всіх описах одягу та оточення Сюе Баочхай йде до білого і жовтого кольорів. Елементи земля і метал, які відносяться до цих кольорів, показує нам , що Сюе Баочхай була спокійною, врівноваженою дівчиною.

Порівняно з Лінь Дайюй, вбрання Сюе Баочхай описані більш детально. Зовнішній вигляд дівчини відповідає її внутрішньому стану та характеру. Баочхай скромна, не любить виділятися, її вбрання просте і вишукане, вона не носить квіти в зачісці та макіяж, як це люблять робити інші дівчата.

Вперше автор наводить опис зовнішнього вигляду дівчини у сьомому розділі:

«薛宝钗穿著家常衣服，头上只散挽著鬟儿，坐在炕里边，伏在小炕桌上同丫鬟莺儿正描花样子呢。»

«Xuēbǎochāichuānzhuó jiāchángyīfú, tóushàngzhǐ sànwǎnzhezuǎner, zuò zàikànglǐbiān, fú zàixiǎokàngzhuō shàngtóngyāhuanyīngerzhèngmiáohuā yàngziní.»

«Сюе Баочхай, одягнена в домашній одяг, із розсипчастим на макушці пучком, сиділа на самому тепло місці кана, схилившись над столиком, і разом зі служницею Ін'єр перемальовувала візерунки для вишивання»

В романі ми бачимо, що Баочхай полюбляє вшивати.

У 8 розділі автор вперше наводить детальний приклад її одягу:

«头上挽著漆黑油光的鬟儿，蜜合色棉袄，玫瑰紫二色金银鼠比肩褂，葱黄绫棉裙，一色半新不旧，看去不觉奢华。唇不点而红，眉不画而翠，脸若银盆，眼如水杏。»

«Tóushàngwǎnzheqīhēiyóuguāngdezuǎner, mì hé sè mián'ǎo, méiguizǐ èrsè jīnyínshǔ bǐjiānguà, cōnghuánglíngmiánqún, yīsè bànxīnbù jiù, kànqù bù jué shēhuá. Chúnbudiǎn érhóng, méibù huà ércuì, liǎnruò yínpén, yǎnrúshuǐ xìng.»

«На голові чорний як смола, блискучий пучок, ватний халат медового кольору, темно рожева безрукавка з горностая, вишита золотими та срібними нитками, вже не нова зеленувато-жовта тепла юбка з візерунками, одягнена просто, але розкішно. Не нафарбовані червоним губи, але підведені зеленим брови, обличчя, немов повний місяць, а очі схожі на мигдаль, що плаває у воді.»

У цьому описі нас, перш за все, цікавлять присутні в одязі Бао-чай два кольори, що позначаються біномами 蜜合 mì hé і цунхуан 葱黃 cōng huáng. Але український прикметник «медовий» передбачає теплоту, глибину і насиченість кольору, тоді як у китайській мові 蜜合 mì hé позначає «білий колір із легким відтінком жовтого». Що стосується позначення кольору 葱黃 cōng huáng – це "жовтий з прозеленню".

У старому Китаї ці непомітні кольори завжди вважалися скромними, «прісними» (淡雅 dàn yǎ) і навряд чи підходили для дівчинки, подібної до Сюе Баочхай за віком і становищем у сім'ї.

Основне місце в костюмі дівчини займають кольори теплого спектру, медовий, червоний та жовтий. Це одні з найулюбленіших кольорів у китайського народу, під час традиційних свят їм віддається головне місце у палітрі кольорів. Проте тут зображено повсякденне вбрання дівчини. З іншого боку, жовтий колір символізує центр та стихію «Земля», що вказує на земну сутність дівчини, на відміну від Лінь Дайюй.

Також Баочхай має золоте намисто, написи на якому підходять як парні до письменів на яшмі Баоюя, тут пряма вказівка на майбутнє двох молодих людей. В тексті твору це звучить так:

«一面解了排扣，从里面大红袄上将那珠宝晶莹黄金灿烂的璎珞掏将出来。果然一面有四个篆字，两面八字，共成两句吉谶。»

«Yīmiànjiělepáikòu, cónglǐmiàndàhóng ǎoshàngjiàngnà zhūbǎojīngyínghuángjīncànlàndeyīngluò tāojiāngchūlái. Guǒrányīmiànyǒusì gè zhuànzì, liǎngmiànbāzì, gòngchéngliǎngjù jí chèn.»

«Розстібуючи гудзики, під червоним халатом, а шиї виднілося намисто із самоцвітів, пронизане світлом та перлинами. Дійсно з однієї сторони

виднілося чотири ієрогліфа, написані стародавнім стилем каліграфічного письма, та вісім символів з іншого, утворюючи два сприятливі пророцтва. »

В сорок дев'ятій главі, ми бачимо ще один цікавий образ Баочхай, який розкриває її внутрішній світ:

«薛宝钗穿一件莲青斗纹锦上添花洋线番羁丝的鹤氅。»

«Xuēbǎochāichuānyī jiànliánqīngdòuwénjǐnshàngtiānhuā yángxiànfānbā sī dehè chǎng.»

«Сюе Баочхай одягнена в плащ зі журавлиного пір'я, із візерунком, кольору свіжого лотосу, поверх якого прикрашений ниткою кольору моря та шовковим віялом.»

Для нас не дуже зрозумілий колір лотосу. Це може бути і колір квітки лотоса, і стебла, і навіть коріння рослини, але для китайців відразу зрозуміло, що мається на увазі. Цей колір справді дуже виразний, виділяється і натомість інших частин рослини. Це колір насичено-фіолетовий. Цей відтінок досить дорогий, не кожна дівчина могла носити одяг такого кольору, тому що він використовувався тільки для принцес в імператорському палаці в давнину, для вбрання менш знатних молодих дівчат був не характерний. Тому автор використовує цей колір для контрасту образу Баочхай з іншими дівчатами, і за твердженнями деяких дослідників, цей відтінок досить старомодний, що робить її трохи старшиою (Дуншен, 2011, 39).

Висновок до розділу 3

У даному розділі ми детально проаналізували образи трьох головних героїв роману з точки зору використання кольоративної лексики в різних елементах одягу, взуття, прикрас та зачісок.

Вивчаючи розвиток колоронімів на прикладі роману «Сон у червоному теремі» ми були вражені тим, на скільки часто вживаються колороніми в

творах та китайській мові. Під час дослідження ми розглянули колороніми які означають червоний, жовтий, зелений в романі. Досліджуючи колороніми в творі цікавим є те. Що автор наділив кожного героя окремим кольором, який характеризує його характер і ставлення до оточуючого середовища.

Наприклад, в описі нарядів Цзя Баоюя часто згадуються метелики, хутро лисиці та перли, а самого героя автор асоціює з червоним кольором.Символічний зміст цих речей відсилає нас до фантастичного світу, говорить про його незвичайну долю.

Лінь Дайюй часто носить одяг білого та зеленого кольору, цим прийомом автор показує, що дівчина має відношення до фантастичного світу і далека від реального світу.

Сюе Баочхай автор порівнює із лотосом, священною квіткою буддизму. Цим автор підкреслює, що дівчина не бере участі в багатьох змовах і інтригах і з гідністю витримує ці випробування. Однак Цао Сюецінь, хоча жив та творив в епоху Цінь, у зображенні костюмів персонажів частіше звертався до стилю одягу, характернішого для попередньої епохи Мін.

Тому ми помітили, що багато деталей зовсім не випадкові у образах персонажів, що дозволило глибше розкрити їхній характер та символічне значення. Завдяки цьому ми змогли краще зрозуміти авторський задум.

ВИСНОВКИ

У нашій роботі ми розглянули деякі наукові теорії та дослідження, пов’язані з кольором, сприйняттям кольору та його іменуванням. У нашому дослідженні окреслюється використання термінології для лексичних одиниць, що позначають колір та його відтінки.

Умовно можна розділити наступні групи наукових досліджень, присвячених проблемам сприйняття кольору та позначення кольору:

- дослідження фізичних властивостей кольору та того, як люди сприймають колір;

- проблеми кольору та сприйняття кольору на культурному, філософському та лінгвістичному рівнях.

Численні гіпотези та точки зору, часто на перетині різних наукових галузей, виникли в результаті більшого інтересу лінгвістів та інших вчених до кольору та назв кольорів.

В 14-11 столітті до н.е.,були виявлення перші позначання кольорів на ворожильних кістках «Цзягувень» (甲骨文 Jiǎgǔwén).

Через семіотику кольору в контексті літератури, міфології, фольклору у мовах, зростає інтерес до виявлення національних особливостей кольорової лексики. Важко уявити жодну галузь лінгвістики чи психології, яка б не включала кольорову лексику.

Досліджуючи роман «Сон у червоному теремі» Цао Сюециня, ми зазначили, що колір може вливати на характер, долю та відносини людей.

Одним із найважливіших лінгвістичних і культурних явищ є процес найменування кольорів. Різноманітність наукових прийомів визначається багатоаспектністю мовної проблеми кольороназв. Водночас чітка

термінологічна база має слугувати орієнтиром для запобігання неоднозначності та суперечностей.

Можемо зробити висновок, що використовуючи кольорові маркери, що допомагають нам описувати наші думки, емоції, потрібно не лише гарно володіти мовою для вірного перекладу. Необхідно знати культурні особливості, історичні та міфологічні контексти слів.

Необхідно з обережністю використовувати "кольорові" слова у "чужій" мові, необачне використання може привезти до серйозних непорозумінь. Тому, розуміння та освоєння культурного смислового навантаження має велике значення для розвитку глобального культурного обміну у сучасному полікультурному суспільстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Багана, Ж. (2011). *Различные подходы к изучению к изучению цветообразований*.Белград: Научная мысль Кавказа.
2. Базима, Б. А. (2007) *Психология цвета: теория и практика* – 174.
3. Бао, Х. (2004). *Китайская культура та китайсько - англійський переклад.* Пекін: Видавництволітературиіноземнимимовами.
4. Бахилина, Н.Б. (1975). *История цветообозначений в русском языке*. Москва: Наука.
5. Бондарчук, А. И. (2004).*Семантика цвета в аспекте межкультурныхвизуальныхкоммуникаций*. № 39 (IX), 1081- 1085.
6. Брагина, А. А.(1972).*«Цветовые» определения и формирование новых значений слов и словосочетаний // Лексикология и лексикография,* 73-104.
7. Василевич, А. П., Кузнецова, С. Н., Мищенко, С. С. (2003). *Каталог названий цвета в русском языке.*
8. Ген, Е. (1998). Концепція кольору в уявленні китайців та історико-культурний зміст лексики кольорів у китайській мові. *Вісник Київського національного університету. Серія «Східні мови та літератури». - К. : Вид-полігр. центр «Київський університет»*, 10-14.
9. Гете, И. В. (1957).*Трактат про цвет Избранные произведения по природоведению*. Санкт-Петербург: Академия Наук.
10. Губенко, Е. В. (1999). *Лексико-семантические поля цвета и света в лирике Б. Л. Пастернака: автореф. дисс. канд. филол. науч*. – М., 1999.
11. Деева, И. М. (1974) *Валентные особенности английских прилагательных– периферийных «цветообозначений».* Нижний -

Новгород: Горьковский государственный педагогический інститут иностранных языков имени Н. А. Добролюбова. 164-180

12. Жаркынбекова, Ш.К. (2004).*Языковаяконцептуализацияцвета в культуре и языках: автореф. дис. д-ра филол. наук*. Алматы, 17.
13. Жозен, Б.Г.(2007). *Традиционнаякитайскаявышивка. История. Техника. Мотивы*. Кристина и Ко,126.
14. Завьялова, В.Л (2019). *Психолингвистические проблемы перевода речи с признаками иноязычного акцента*. Москва: Канцлер.
15. Закович, М.М., Зазяю, І. Я. (2004). *Культурологія : українська та зарубіжна культура : [навч. посібник*]: Знання, 567 .
16. Закурдаева, М. Ю. (2012). Некоторые проблемы цветообозначения в лингвистике. *ВісникДніпропетровськогоуніверситету. Серія:Мовознавство.*Т. 20, вип., 18, 80-85.
17. Иоханнес Иттен (2017) .*Искусство цвета*. *Латвия*: PNB Prin.
18. Иссерлин, Э. М. (1951). *История слова «красный»* ,№3, 10-12.
19. Іонов, І. А. & Комісова, Т.Є. (2018). *Фізіологія сенсорних систем.* Харків: ФОП Петров В.В.
20. Кандинский, В. (1992). «О духовном в искусстве»: Архимед, 109.
21. Касаткина, Т. Ю. (2016). Психолингвистические предпосылки изучения семантики цвета в разносистемныхязыках.*Многоязычие в образовательном пространстве*, 7, 129–136.
22. Ковальська, І.В. (2001). *Колористика як перекладознавча проблема (на матеріаліукраїнських і англомовниххудожніхтекстів).*Київ: Рукопис.
23. Костанда І. О. (2015). Функціїколоронімівзізначенням "червоний" у романіЦаоСюеціня "Сон у червономутеремі". *НауковийвісникМіжнародногогуманітарногоуніверситету. Серія «Філологія»,* 17, 34-36.

24. Кочерган, М. П. (1999).*Загальне мовознавство: підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих закладів освіти* .Київ: Академія.
25. Кравцова, М. Е. (2004). *Мироваяхудожественная культура, ИсторияискусстваКитая: Учебноепособие*: «Лань»; «ТРИАDA»,960 .
26. Крюков, М.В. (1987).*Этническаяисториякитайцев на рубежесредневековья и нового времени / М. В. Крюков, В. В. Малявин, М. В. Софронов*: Издательство «Наука», ГлавнаяредакцияВосточнойЛитературы, 318.
27. Кульпина, В. Г. (2001). *Лінгвістіка кольору: терміни кольору в польській і російській мовах*.
28. Лисоиваненко, Е. Г.(2001). *Система и семантика цветообозначен в прозе М. А. Булгакова: Дисс. канд. филол. Науч*.
29. Люшер М. (2005). *Цветовой тест*. Москва: АСТ, Сова.
30. Ломоносов, М. В. (1952). *Полное собрание починений*: Изд-во академии наук СССР, т.3,604,129
31. Макеенко И. В. Семантика цвета в разноструктурных языках: универсальное и национальное. Дис. … канд. филол. наук. — Саратов, 1999. — 258 с.
32. Малевич, К. (2003). *Черный квадрат*: Азбука-классика, 576 .
33. Матисс, А. (2001). *Заметки живописца*: Азбука, 640.
34. Меньчева С. И. (2004). *Цветообозначение в произведениях Э. И. Замятина: семантика, грамматика, функция: Автореф. дисс.. канд. филол. науч. – Тамбов*, 2004
35. Морозова Т.А.(2017). *Историю семантика и символика красного цвета в китайском языке.* (автореф. дис. канд. филол. наук). Кемерово.
36. Норманская, Ю. (2005). *Генезис и развитие систем цветообозначены в древних индоевропейских языках*: Москва.
37. Ньютон, И. (1927). *Оптика или трактат об отражениях, преломлениях, изгибаниях и цветахсвета*.

38. Ожегов, С. И. (1988). *Словарь русского языка / под ред. Н. Ю. Шведовой.* 20-е изд.
39. Парфьонова, Т. Б. (1998). Колоративи – компоненти ФО. *Вісник Луганського державного педагогічного університету ім. Т. Шевченка. Серія "Філологічні науки"*, 135-139.
40. Пастуро, М. (2017).*Чёрный. Историяцвета*, 168.
41. Переломов, Л. С. (1962). *Империя Цинь — первое централизованноегосударство в Китае(221—202 гг. до н. э.):* Изд-во восточ. лит.
42. Подосинов, А. В. (1999).*Ориентация по странамсвета в архаических культурах Евразии*: Языкирусскойкультуры, 720.
43. Рыбальченко, А. Е. (2011). *Колоративная лексика в языке романа М.А. Шолохова «Тихий дон» автореф. Дисс….канд фил наук*: спец 10.02.01\ Е.А. Рыбальченко. – М., 196.
44. Светличная, Т. Ю. (2003).*Сравнітельние лингвокультурние характеристики цветообозначения і цветовосприятия в англійській і російській мовах: Діс. канд. филол. наук.* – Пятигорск.
45. Семашко, Т. Ф. (2008). *Особливості семантики та функціонування слів-колоративів в українській фразеології : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. Наук*, 27 .
46. Сычев, Л. П. (1975). *Китайский костюм. Символика. История. Трактовка в литературе и искусстве*: Наука, 132.
47. Тойшибаева, Г. К. (1990). *Цветовая лексика и идиостиль писателя // Вопросы теории и методики преподавания русского языка в национальной аудитории*: Тез. докл. 3 научно-практич. конф. педвузов ферганского региона Часть первая. Вопросы теории. – Коканд, 12-15.
48. Торбенська, І. В. (2003) *Системні зв'язки фразеологізмів з колірним компонентом/ І. В. Торбенська // Актуальні проблеми менталінгвістіки*. Черкаси,Ч.1. 181-187.

49. Хэ, Чж. (2009). Цветовая символика национального костюма в китайской и русской культурах. *Философия и наука в культурах запада и востока,* 2, с.15-18.
50. Berlin B. (1969). Basic color terms: their universality and evolution. *International Journal of American Linguistics*, 37, pp. 270–275.
51. Tao, Wang. (1994). Colour terms in Shang oracle bone inscriptions. *Bulletin of the School of Oriental and African Studies*, 59, pp. 63-101.
52. Whorf, B.L. (1956). *Science and linguistics. Language, Thought, and Reality. Selected Writingsof Benjamin Lee Whorf* ; edited by J. B. Carroll. Cambridge, Massachusetts : MIT Press,. P. 207–219
53. 百度文科:https://wenku.baidu.com
54. 简书: https://www.jianshu.com)
55. 科普中国-科学原理一点通: http://www.xinhuanet.com/science/2020-07/17/c_139219907.htm
56. 新浪历史: http://history.sina.com.cn
57. 蒋栋元. 论颜色及颜色的文化差异 // 四川外语学院学报 . 2002. 第 18 卷. 第 2 期. 页 139-142.
58. 高行健. (2010)«灵山» : http://www.pbegolf.com
59. 曹雪芹 (1792)«红楼梦» : https://zh.wikipedia.org
60. 刘钧杰．颜色词的构成．语言教学与研究，1985，（7）：1-7.
61. 陈东生. 甘应进,《红楼梦》服饰色彩探析/ 陈东生,甘应进. :https://www.doc88.com/p-93847803765.html
62. 徐朝华上古汉语颜色词简论. (1999)南开大学中文系“语言研究论丛”. 第 8 辑, 第 13-26 页.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ДОВІДКОВОГО ХАРАКТЕРУ

63. Білодід І. К. (1970). *Словник української мови.* Київ: Наукова думка.

64. Большая иллюстрированная энциклопедия. Амулеты и талисманы., (2015). 208.
65. Большой китайско-русский словарь: http://bkrs.info
66. 现代汉语学习词典. (2010). 北京：商务印书馆.
67. 在线汉语字典: http://xh.5156edu.com/html3/17078.html
68. 古代汉语词典.(1998).北京：商务印书馆.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

69. 百度百科:https://baike.baidu.com
70. 何平 (2004).汉语成语词典. 电子科技大学出版社.
71. 李学勤(2013).《字源》．天津：天津古籍出版社.

РЕЗЮМЕ

我们从不考虑颜色对我们意味着什么。我们的生活充满了色彩、颜料和阴影，我们只是习惯了血是红的，天是蓝的，地是黑的，太阳是黄的，草是绿的。同时，颜色会影响我们的情绪状态、情绪、幸福感、我们的生活空间和生活。事实上，它与颜色的生理感知直接相关。我们在选择衣服时喜欢这种或那种颜色并不是没有道理的，甚至没有怀疑它会告诉我们我们的内心世界、气质和性格。

这部作品包括引言、三章和每章的结论、总结论、摘要和参考文献列表。

在我们论文的第一部分，我们考虑了各个科学领域中“颜色”的概念，从人眼对颜色的感知角度来看它的含义，并试图确定它在人类发展中的关键阶段。

我们发现，即使我们将颜色从主题内涵中解放出来，颜色的基本含义也没有改变，尽管文化社会发生了历史变化，而且颜色符号的含义随着时间的推移而发生了变化。虽然一些颜色词保留了它们的原始含义并仍在使用，但其他颜色词后来失宠了，现在只出现在较旧的艺术文本中。各种词位、短语、惯用语和其他语言技术被用来实现色词。

一种语言与一个国家的文化息息相关，正如色词与一个国家的文化和历史息息相关。乌克兰语和汉语都有许多具有相似特征的色词。作为语言的一部分，它们在文化交流中发挥着重要作用。不同的颜色名称

可以反映不同的文化含义。因此，理解和掌握文化语义负载对于现代多元文化社会中全球文化交流的发展具有重要意义。如果没有色词，乌克兰语和汉语都不会充满对身体和精神本质的如此明亮、深刻的艺术描述。色彩词给艺术作品的内容带来哲学意义，并更详细地描述一个人对周围世界的看法。

使用中俄在线词典中的示例研究色词的发展，我们对作品和汉语口语中使用色词的频率感到震惊。在研究过程中，我们考虑了表示红色、黄色、绿色、黑色、白色和紫色的颜色词。在考虑了它们的含义之后，我们可以得出结论，所有的含义都以某种方式从原文中派生出来。

在我们看来，有趣的是，与乌克兰的传统不同，白色在中国是悲伤的颜色，而黄色和紫色自古以来就是皇帝的颜色。

因此，中国色彩观念的形成并不是基于现实世界中物体的着色——蓝天、绿叶、碧海，而是在关于世界宇宙结构的哲学和宗教观念的框架内发生的.因此，主要颜色的中文名称被组织为世界观类别。

以小说《红屋梦》为例研究色词的发展，我们对色词在作品和汉语中的使用频率感到震惊。在研究过程中，我们考虑了小说中表示红色、黄色、绿色的颜色词。研究作品中的色名很有趣。作者为每个英雄赋予了一种单独的颜色，以表征他的性格和对周围环境的态度。我们从服装、鞋子、珠宝和发型等各种元素的色彩词汇运用角度，详细分析了小说中三个主要人物的形象。